БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 44 (8876)
ФЕВРАЛИИН 21
СУББОТО
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

1959 оной мартын 1—РСФСР-эй, Бурядай АССР-эй Верховно Соведүүдые, нютагай Соведүүдые һунгаха үдэр!

Ажалшадые КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсуулая

Коммунистическэ партиимнай съезд бүхэн партиингаа түүхэдэ, ехэ оронойнгоо түүхэдэ туйлай ехэ удхашанартай үйлэ хэрэг боложо, түүхын мүнхэ хуудаһанда өөрынгөө хүндэтэй һуурие эзэлдэг байһаниинь ойлгосотой. Тиигэбэшье КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд манай ороной түүхэдэ өөрынгөө үсгаар һуури эзэлхэ болоно. Яахааб гэхэдэ, энэмнай социалистичэскэ Эсэгэ оронойнгоо хүгжэлтын шэнэ үе—коммунизм үргэн далайсатайгаар, бүхы хэмжээгээр байгуулгын үе нээһэн, коммунизм байгуулагшадай түүхэтэ съезд гээшэ бшуу.

Съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн ехэ удхатай теоретическэ тобшолнууд болон практическа заабаринууд, делегадуудай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн үгэнүүд, съездын баталан абаһан түүхэтэ тогтоолнууд совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхые баясуулхын ехээр баясуулжа, баатаршалгын хэрэгүүдтэ зоригжуулна.

Коммунистическэ партиин сэсэн үргэн хүтэлбэриин ашаар Совет Союз доторнай социализм бүрин гүйсэдөөр илахаһаа гадна, эсэлэн илажа, эгүүридэ мүнхэжэн ондаа, манайда капитализмые дахин бодхоохо хүсэн дэлхэй дээрэ үгы болонхой, капиталистическэ хүреэлэлгэ хосорон һалаа. Айхабтар ехэ гүн удхатай иимэ тобшолнууд бидэнние баярлуулангүй яаха юм! Энэмнай богонихон болзор соо манай арадай баатар зоригжаатайгаар дабажа гараһан түүхэтэ зам гээшэл. Зүгөөр партиимнай XXI съезд коммунизм байгуулгын бүри ехэ зорилгонуудые, урдань огто үзэгдөөгүй һүртэй, түүхэтэй зорилгонуудые табиба. Капиталистическэ хүреэлэлгын хүндэ хүшэр оршон байдалда социализм амжалтатайгаар байгуулжа шадаһан, баатар совет арадnай мүнөө табигдаад байһан түүхэтэ зорилгонуудые найдамтайгаар бэелүүлжэ шадахань лабтай.

Тиигэбэшье олониитэ улад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри урдынгөө үдэртэ үргэн далайсатайгаар ябуулха, ажалшан бүхэнние съездын бүхы материалнуудтай гүнзэгыгөөр танилсуулха шухала. Долоон жэлэй түсэбэй гол зорилгонуудые хүн бүхэн хүсэд һайнаар ойлгоһон байха зэргэтэй.

Тиимэһээ мүнөө съездын тогтоолнуудые үргэн ниитэ ажалшадта ойлгуулха гээшэ шухалын шухала зорилго болоод байна. Энээнһээ ехэ удхашанартай, энээнһээ шухала ондоо зорилго огто байхагүй. Партиин айкомуудай, эхин парторганизацинуудай бүхы хүдэлмэринь энэ зорилготой нягта холбоотой, энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ бүрин хандуулагданхай байха ёһотой. Съездын тогтоолнуудые тайлбарилгын, ойлгууламжын хүдэлмэри дайшалхы шэнжэ шатай байха, арад зоной бодото хэрэгүүдтэй, үйлэдбэриин түсэбүүдые бэелүүлгэтэй таһаршагүй холбоотой байха ушартай.

Энэ талаар зарим аймагуудта һайшаалтай хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Закаменай айкомой, тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй? айкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд дээрэ байлсахадаа, правлениин тоосоогоо хэһэнэй һүүлээр тэрэ дары үгэ хэлэжэ, КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилжа үгэнэ, тиигээд энээнтэй дашарамдуулан, колхозойнь урда байһан бодото зорилгонууд тухай, тэдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ арга-боломжонууд тухайнь колхознигуудта хөөрэжэ ойлгуулна. Колхозуудай тоосоото-һунгалтын суглаануудые съездын материалнуудтай иимэ холбоотойгоор үнгэргэхэдэнь, энэ асуудалые колхознигууд ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэнэ, 1959 ондо — долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ юу хэхэ, ямар амжалта, хайшан гээд туйлаха байһан тухайгаа тодорхойгоор хөөрэлдэнэ. Энээнһээ гадна бэлэдхэл һайнтай, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха талаар баян дүй дүршэлтэй коммунистнууд, комсомолшууд болон мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн пропагандистнууд колхозуудта эльгээгдэнхэй. Тэрэшэлэн партийна һуралсалай кружогуудта съездын материалнуудые хаа хаанагүй дэлгэрэнгыгээр үзэхын тулада пропагандистнуудай семинар партиин Закаменай айком үнгэргэжэ байна. Хуряангыгаар хэлэхэдэ, энэ талаар али бүхы арга боломжонуудые бүрин хэрэглэхэ шухала. Лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн, ажалшадай асуудалнуудта харюу үгэлгэ, харуулан ойлгуулха агитаци, хэблэл, радио гэхэ зэргын али олон зүйлнүүд хаа хаанагүй, үдэр бүхэндэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, XXI съездын материалнууд хүн зондо ойлгосотойгоор тайлбарилагдаха зэргэтэй.

Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй эмхи зургаануудай, тэрэнэй гэшүүдэй урда илангаяа хүндэтэй зорилго табигдана. Съездын тогтоолнуудые тайлбарилха хэрэгтэ тэдэнэр үүсхэл оролдолго гаргаха, энэ хэрэгтэй дашарамдуулан, өөһэдынгөө хүдэлмэриие эрид ехээр һайжаруулха, үргэдхэхэ зорилготой. Тэрэшэлэн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд эндэ ехэ үүргэ дүүргэхэ, ойлгууламжын, политическэ хүдэлмэриин бодото гуламтанууд болохо уялгатай.

«КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын тогтоолнууд болон материалнуудые шудалан үзэхэ, тайлбарилан ойлгуулха тухай» тогтоол партиин обкомой бюро һаяхан баталан абаһан байна. Партиин горкомууд болон айкомуудай, мүн эхин парторганизацинуудай энэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулха байһан тухай тэрэ тогтоол соо тодорхойгоор хэлэгдэнэ. КПСС-эй айкомууд, горкомууд, эхин парторганизацинууд тэндэ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ уялгатай. Хүтэлбэрилхы партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө заатагүй лекци уншаха, элидхэл хэхэ, хөөрэлдөө үнгэргэхэ, энэ талаар үльгэр жэшээ харуулха зорилготой.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ тогтоолнуудые ажалшадта үргэнөөр тайлбарилжа, тэдэниие шэн габьяата хэрэгүүдтэ зоригжуулжа, түрүүшүүлэй жэшээгээр түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө тэмсэе!

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

Һургуулида туһаламжа үзүүлхэ тухай

«Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, СССР-тэ арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» хуулиие бэелүүлгэдэ профсоюзна организацинуудай хабаадалга тухай асуудал ВЦСПС-эй президиум зүбшэн хэлсээ.

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ, арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай хуулиие хүдэлмэришэд болон албан хаагшадта үргэнөөр тайлбарилхыень профсоюзна организацинуудта ВЦСПС-эй президиум дурадхаа. Арадай гэгээрэлые шэнэдхэн табиха тодорхой түсэбүүдые зохёохо процессдо? профсоюзуудай центральна, республиканска, хизаарай, областной болон городской комитедүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.

Һургуулитай нягта холбоо байгуулагдань предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ, һурагшадай үйлэдбэриин һуралсал болон тэдэниие ажал хэжэ шададагаар хүмүүжүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые педагогическа соведүүдтэй хамта хододоо хаража үзэхэ, багшын хүдэлмэридэ бэлэдхэл һайнтай инженер, технигүүд болон агрономуудые шэлэн олохо хэрэгтэнь арадай гэгээрэлэй органуудта туһалха гэжэ профсоюзуудта дурадхагдаа.

Үдэшын юрэнхы эрдэмдэ һураха һургуулинуудай хүдэлмэридэ анхарал ехээр хандуулхыень, предприятинууд дээрэ һургуулинуудые олон болгуулхыень, һургуулиин гэр байра барилгын түсэбүүдые дүүргүүлхыень, тэрэшэлэн дээдэ һургуулинуудта һурахын тулада түрүү хүдэлмэришэдые шэлэн олохо, һанамжалан дурадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень профсоюзуудай комитедүүдые ВЦСПС-эй президиум уялгалаа.

(ТАСС).

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ТҮҮХЭТЭ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭХЫН ТУЛА БҮРИ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ТЭМСЭЕ

Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болобо

Манай Совет ороной залуушуул шэнэ түрүү юумые эдэбхи үүсхэлтэйгээр халан абадаг гээшэ. Коммунистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэржэ эхилхэдэ, Бабушкин городой типографиин залуушуул тэрээндэ оролсохоор шиидээ бэлэй.

Коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө мүрысөөндэ оролсоходоо, типографиин залуушуул харюусалгатай уялгануудые абаһан юм. Наука, техникын туйлалтануудые саг үргэлжэ шудалжа, үдэр бүриингөө даалгабариие 115—120 процент дүүргэхэбди гэжэ тэдэнэр үгэеэ үгөө һэн. «1958 онойнгоо түсэбые нэгэ һараар урид дүүргэхэбди, түсэбһөө гадуур олон мянган түхэригэй продукци гаргажа, дунда һургуулида һуралсагшадые полиграфическа мэргэжэлдэ һургахабди» гэжэ тэдэнэрэй уялга соо хэлэгдэһэн байгаа.

Үдэр хоног үнгэржэл байба. Бригадын гэшүүд жэлэй һүүлдэ уялгаяа бүхыдэнь дүүргэжэ, үгэдөө хүрэһэн юм.

Коммунистическэ ажалай бригадын түрүүшүүлэй тоодо барлагша Володя Чебунин, үзэг холбогшо Мария Курчева, Валя Старожилова, Альбина Скрылева болон бусадые нэрлэмээр.

— Бригадымнай гэшүүд эбтэй эетэйгээр ажаллахынгаа хажуугаар, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг юм. Залуу полиграфистнууд сугтаа кинодо ошодог, концерт, самодеятельностьдэ хабаададаг, культурнаар амардаг болонхой. Бидэнэр городойнгоо залуушуулай фестивальда бэлэдхэжэ байнабди, —гэжэ бригадые даагша Н. Елизова хөөрэнэ.

Залуу полиграфистнууд В. И. Ленинэй захяа заабариие наринаар дүүргэн, сүлөөтэй сагтаа эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхые оролдоно. Бригадын гэшүүдэй диилэнхинь хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида ябадаг юм. Олон нүхэдынь техническэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ, полиграфическа промышленностиин институтда орохоор бэлэдхэжэ байна.

Типографиин залуушуул коммунистическэ мүрысөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлһэнэй ашаар, партиин горкомой бюрогой шиидхэбэреэр январь һарада коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эдэнэр бүри һаяшаг Бурядай АССР-эй Культурын министерствын полиграфическа промышленностиин таһагай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Залуу полиграфистнууд Улаан туг абахадаа, иигэжэ мэдүүлээ:

—Бидэнэр саашадаа бүри һайнаар ажаллажа, долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэбди.

И. Попов.

Түрүүшүүлэй эдэбхи

Улан-Удын мяха консервын комбинадай завод, цехүүдээр долоон жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үдэр бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрнэ.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа ээлжээтэбэшэ XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон комбинадай коллектив долоон жэлэй түрүүшын жэл болохо 1959 оной үйлэдбэриин түсэб болзорһоонь урид—декабриин 20 болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Уралан нарижуулагшадай долоон жэлэй фонд байгуулха гэһэн Москвагай хүдэлмэришэдэй һайшаалта үүсхэлые комбинадай ухаалан бүтээгшэд, уралан нарижуулагшад халуунаар дэмжэбэ. Гансахан январь һарада үнэтэ олон дурадхалнууд орожо, зариманиинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлэй туршада 160 гара мянган түхэриг алмаха арга олгобо.

Модон амһартануудые хэдэг цехын хүдэлмэришэд М. А. Харитончик, Д. М. Дулов, А. Ф. Никулин гэгшэдэй дурадхал һонирхолтой. Хайрсагуудта хэрэгтэй модо цехтэ асарха, мүн үйлэдбэриин элдэб үлэгдэлнүүдые зөөжэ гаргалгые оньһожоруулха механизмуудые тэдэнэр зохёон бүтээһэн байха юм. Мүн түмэр банка бүтээдэг цехын хүдэлмэришэн А. В. Кузьмин, арматурщик А. В. Москвитин гэгшэд уралан нарижуулгын нэгэ нэгэ дурадхалнуудые орууланхай. Мүнөө тус комбинадай мянга гаран түрүүшүүл нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээд байна.

Д. Цыренов.

Залуугай эршэ

Долоон жэлэйнгээ түсэбэй түрүүшын жэлдэ үбһэ ногооной, кукурузын, ороохо таряанай үндэр баян ургаса хуряаха гэжэ Хэжэнгын аймагай хүдөөгэй ажалшад эрид шиидэнхэй юм. Энээнэй тулада уһалагдадаг газараа 4000 гектараар үргэдхэжэ, 18000 гектарта хүргэхэ хэрэгтэй.

Уһалагдадаг газараа иимээр үргэдхэхын тулада Аралай, Ажалшанай, Хурьгадай, Сулхарын уһалууриин системэнүүдые һайнаар һэльбэн заһаха шухала болобо. Энэ хүдэлмэриие газарай хүйтэн байхада, үбэлэй сагта захалха гэһэн үүсхэл аймагай комсомол, залуушуул гаргаа. Тиигээд тэдэнэр Худан гол дээрэ Аралай хаалтые богонихон болзор соо барижа дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Энэ хүдэлмэридэ комсомолой ударна барилга гэһэн нэрэ үгтөө. Залуушуулай энэ үүсхэлые КПСС-эй айкомой бюро һайшаажа, гол түлэб аймагай центрын комсомолшууд энэ барилгада гараһан юм.

Зузаан мүльһөөр хушагдаһан Худан гол залуушуулые хүйтэн жабараараа, уурал манаараа угтаа. Эндэ ерэһэн олонхи залуушуул урдань гартаа лом, хайлаа мүртэйгөөр барижа үзөөшьегүй юм. Түрүүшээр зарим нүхэд нилээд ядалдашаһаншье байна.

Байһаар байтараа барилга дээрэ комсомолой организаци эмхидхэгдээ. Түрүүшын суглаан ехэ шүүмжэлэлтэйгээр, аргагүй һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Саашадаа звенонууд боложо хубааraад, хоорондоо мүрысэхэ гэжэ шиидхэһэн байна. Мүрысөө эмхидхэхэдээ үдэрэйнгөө даалгабариие 100—150 процент дүүргэжэ байха, долоон хоног соо илажа гараһан звенодо дамжуулгын улаан тугханиие барюулха гэжэ шиидхэгдэһэн байха юм.

Энэ суглаан дээрэ мүн залуушуул Юрий Деданин, Иван Спиридонов, Леонид Алексеев гэгшэд комсомолдо абтаа.

Һүүлээрнь звенонуудай хоорондо үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэхын түлөө шанга мүрысөөн дэлгэрбэ. Түрүүшын долоон хоногой дүнгөөр барилга дээрэ комсомолдо абтаһан Юрий Деданинай звеногойхид улаан тугханда хүртөө. Энэ звено үдэр соо нормоёо гурба дахин үлүүлэн дүүргэжэ байба. Мүнөө барилга дээрэ «Деданинай звеногойхид түрүүлжэ ябана!» гэһэн уряа холоһоо харагдажа байдаг.

Шанга хүйтэншье, хара һалхиншье, хүйтэн газаршье, сэбдэг мүльһэншье комсомолшууд, залуушуулай зоригые нугалжа шадахагүй байшоо.

Энэ хаалтаар гараһан уһан 1100 гаран гектар газар уһалха юм.

Иигэжэ аймагай комсомолшууд, залуушуул түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэринүүдтэ шэн зоригто, үүсхэлтэ ажалаараа харюусажа байнхай.

Ю. Византийский,
ВЛКСМ-эй обкомой таһагые даагшын орлогшо.

ЮУНЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭБИБДИ?

Хара металлурги гээшэмнай хүндэ индустриин гол шухала һалбари юм. Машина бүтээлгын, нүүрһэнэй, нефтиин болон бусад промышленность, тэрэшэлэн хүдөө ажахы энээнгүйгөөр хүгжэжэ шадахагүй. Шэнэ долоон жэл соо хара металлурги ехээр хүгжөөгдэхөөр хараалагданхай.

Хара металлургида буладай ехээр хэрэглэгдэдэгынь элитэ. Элдэб янзын машинануудһаа эхилээд, реактивна самолёдууд, түби дэлхэйе тойродог хэмэл одонууд, замбуулин соогуур зуралзадаг ракетэ хүрэтэр тон нарин юумэндэ булад ородог. Тала дайдын эзэн бологшо трактор, комбайнууднайшье буладгүйгөөр бүтэхэгүй бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай гүрэн 54,9 миллион тонно булад хайлуулаа, энэнь 1913 онойхиһоо 13 дахин ехэ болоно. 1913 ондо бүхэли жэл соо хайлуулагдаһантай адли булад мүнөө нэгэ һара соо хайлуулагдадаг болонхой.

Партиин XX съездһээ хойшонхи үе соо 4500 гаран шэнэ түхэлэй машинанууд, механизмууд, ондоошье оньһон түхеэрэлгэнүүд бии болгогдоһон байна. Энэнь бүхыдөө табадахи табан жэл соо бүтээгдэһэнһээ һураггүй ехэ болоно.

Долоон жэлэй дүүрэтэр орон доторнай 86—91 миллион тонно булад хайлуулагдахаар түсэблэнхэй. Иихэдээ Америкын мүнөө үеын хэмжээе хүсэхэ болонобди.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд

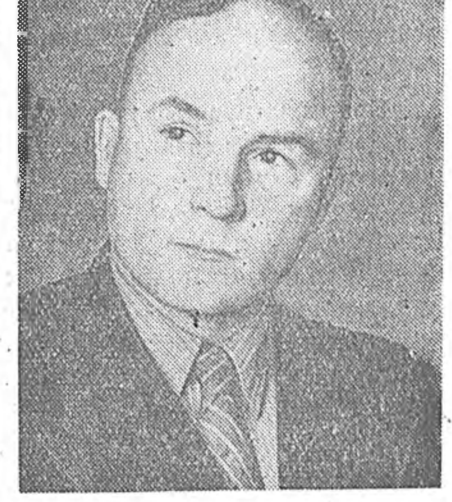
М. П. Лукашева, Прибайкальска аймагай Итанцын леспромхозой слесарь-гагнуурша.

Б. С. Семенов, КПСС-эй обкомой партийна органуудай таһагые даагша.

И. Р. Романов, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүй байдалые сахиха комитедэй түрүүлэгшэ.

Н. И. Малыгин, КПСС-эй Баргажанай айкомой нэгэдэхи секретарь.

И. Н. Мирошниченко, КПСС-эй Кабанскын айкомой нэгэдэхи секретарь.

ЖАРГАЛТА САГ—КОММУНИЗМ ХОЛО БЭШЭ

КПСС-эй XXI съездын делегат В. Г. ЛОВУШКИНАЙ хөөрөөнһөө

Холын аянда — Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москвада ошоожо, түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XXI съездтэ байлсажа ерэһэн суута машинистнынгаа хөөрөөе шагнахаяа, һониниень дуулахаяа паровозно деноной машинистнууд парторгынгоо кабинет руу хойно хойноһоо орожол байна.

—Зай, нүхэд, юуһэеэ захалха, юун тухай хөөрэхэмни гээшэб? — гэжэ Владимир Георгиевичынгоо асуухада:

— Захаһаань абаад лэ хөөрэ, — гэжэ буурал сагаан толгойтой машинист дурадхаба.

— Зай, захаһаа болбол, захаһаань хөөрэел даа,—гэжэ съездын делегат захална.

Январиин 27-до, үглөөнэй 9 часта оронойолон тооно үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд, хамта 1300 гаран делегадууд Кремльдэ суглараа. Харин айлшадые — гадаадын оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэриинэй ахадүү 72 партинуудай түлөөлэгшэд ерээ. Үглөөнэй эгээ 10 часта нүхэр Хрущев түрүүтэй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд зал соо булта оробо. Партиин ээлжээтэйбэшэ XXI съездые —коммунизм байгуулагшадай съездые нүхэр Хрущев делегадуудай нэрьемэ альга ташалган доро нээбэ.

Никита Сергеевич эрхэ долоон жэлдэ оронойнай ардай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай гайхамшагта элидхэл хээ. Таанад элидхэлтэй булта танилсаһан байнат. Тиимэһээ би элидхэлдэ тогтохогүйб. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, долоон жэл соо манай орон дотор хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ юумэ хэхэнь!

Элидхэл соо хэлэгдэһэн бүхы юумэнүүд шухала, булта гайхамшагта, булта асари ехэ байнал. Промышленностиин талаар хэлэхэдэ...

—Үгы байза, битнай эндэ нэгэ һонирхолтой ушар хөөрэһүүб. Долоон жэлэй түсэб элидхэхэдээ Никита Сергеевичын эгээ промышленностиин хүгжэлтэ тухай захалжа байтар, гэнтэ үүлэнэй саанаһаа наран гаража, Кремлиин сонхонуудаар һаргама һаруул туяа яларшоо. Манай Москва ошоходо наран огто харагдаагүй, ходо бүрхэг байһан юм. Тиихэдэнь элидхэл хэжэ байһан нүхэр Хрущев энеэдэ алдан ингэжэ хэлэбэ:

— Хараба гүт, хүндэ индустри тухай хөөрэлдэжэ захалхатаймнай зэргэ наранай урин элшээ ялагад гүүлээдхихыень? Энэмнай аргагүй һайн «зүн» бэшэ аал: амжалтадамнай байгаалиншье баярлажа байһан шэнги болоно ха юм. Манай долоон жэлэй харгы замые алтан шаргал наран гэрэлтүүлэн заана бшуу.

Тиигээд «эндэ байгааша харин журналистнууд энэ ушарые тэмдэглээд абаг лэ» гэжэ Никита Сергеевич хүхихэ юм. Һүүлээрнь хэдэн удэр соо баһал ходо үүлэтэй, бүрэнхы байһан аад, съездымнай хаагдаха дээрэ мүн лэ үүлэнэй саанаһаа гараһан наран хурса элшээ сасаруулжа, энеэлдэгшэ, хүхилдэгшэбди.

... Промышленность тухай хэлэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо промышленностиин бүхы продукци аяар 80 процентээр дээшэлхэ байна. Бодоод үзыт, хэдыхэн жэл соо 80 процент ехэ промышленна продукци абадаг болохобди! Илангаяа химиин промышленность хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха байна. Эдэ жэлнүүдтэ юрэнхыдөө химиин промышленностиин элдэб продукци гурба дахин, зарим зүйлнүүдээрнь 6—7 дахин ехээр абтадаг болохо. Байгаалиин газ абалгада аргагүй ехэ анхарал хандуулагдаха юм ха. Саашань электрификацилха, автоматизацилха талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр хэлэхэдэ, 1,7 дахин ехэ продукци абтадаг болохо. Эдэ жэлнүүдтэ орон доторнай эдеэ хоолой зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг болохо тухай хөөрэхэ зуураа, Никита Сергеевич нэгэ һонирхолтой тоо харуулна һэн. Хэрбээ США-да хүдөө ажахын продукци абалга жэл соо хоёр процентээр дээшэлдэг байһан һаань, манай орондо жэл бүри 8 процентээр дээшэлдэг байха юм. Иимээр урагшаа дабшажа ябахадаа США-е түргэнөөр хүсөөд урдань оронгүй яахабибди? Тобшоор хэлэхэдэ, эдэ жэлнүүдтэ орон доторнай эдихэ ууха, үмдэхэ эдлэхэ юумэнүүд ёһотойгоор элбэг дэлбэг болохо, юугээршье дутахаяа болихо байнабди.

Тиихэдээ коммунизм байгуулха эд зөөриин, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үндэһэ һуури табигдаха жэшээтэй болоно.

Саашадань энэ долоон жэл соо арад зоной байра байдалые һайжаруулхатаяа хамта ажалшадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэ анхарал табигдаа. Эдэ жэлнүүдтэ манай арадай соёл культура, эрдэм гэгээрэл тон түргэнөөр хүгжэхэ ёһотой. Хулгай худал, хулигаантаха, архидаха, аашалха, һамуу һальхай ябадал гаргаха гээшэ усадхагдаха байна.

—Архи дууһан үгы болошохогүй юм ааб даа? — гэжэ хойгуур һуугшадай нэгэн хүхижэ, энеэлдээн болоно.

— Архишье, нүхэр, бэрхэтэйл болохонь хадаа, — гэжэ Владимир Георгиевич энеэдэ алдаад, хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэ: — Эдэ жэлнүүдтэ хүн бүхэн хоёр дахин ехэ гэхэ гү, али жэл соо 41—44 килограмм сахар хэрэглэдэг болохо зорилго табигдаа. Архи бага болгоод, сахар ехээр гаргажа худалдадаг болоходо зоной хооллолго улам һайжархаһаа гадна, бюджедэй нөөсэдэ архиһаа ородог мүнгые бүглэхэ, улам арьбадхаха юм.

— Амтатай юумэ эдижэ байхадаа нээрээшье дээрэл байха ха,— гэжэ тугаар хойноһоо дуугарааша хүмнай баһа хэлэжэ, хүнүүдые энеэлгэнэ.

— Транспорт тухай, илангаяа түмэр харгын транспортын хүгжэлтэ тухай ямар зорилгонууд табигдаба гээшэб? Энээн тухай халта хөөрэжэрхиит, Владимир Георгиевич,—гэжэ нэгэ залуухан түмэрзамша хандана.

— Транспорт тухай гү? Эдэ жэлнүүдтэ түмэр харгыгаар 39—43 процент ехэ ашаа шэрэдэг болохобди. Тиимэдэ энэ газаамнай урал һаарал баайулжа, утаа униар бушхуулжа байһан паровозуудынай һалантажа, гол түлэб электровозууд, тепловозууд шэмээгүйхэнээр шуумайлдаар болохо. Зуугаад мянган километртэ тепловозуудай, электровозуудай ябаха харгы татагдаха юм. Мүн манай Сибириинщье магистраль дууһан электрифицировалэгдэхэ ёһотой.

Нүхэр Хрущевой элидхэл дотор марксизм-ленинизмые саашадань хүгжөөһэн шухала зүйлнүүд бии. Жэшээлхэдэ, манай орон дотор социализмын гүйсэдөөр, эсэслэн байгуулагдаһани и е баталаад, коммунистическэ общест-вые байгуулха зам заагдаба.

Манай оронние коммунизмын богоһодо асарха долоон жэлэй түсэбые сагболзорһоонь уридшалан дүүргэхээр совет хүнүүдэй бэлэн байһан тухай съездын делегадууд —партийно-советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозннигууд, механизаторнууд, хүдэлмэришэд съезд дээрэ ехэ баяртайгаар мэдүүлээ.

Саашадаа атомай, термоядерна тэһэрэлгын хүсые «хазаарлаха» гэжэ манай эрдэмтэдэй эрид шиидэһэн тухайнь суута академик нүхэр Курчатов ехэ һонирхолтойгоор хөөрөө.

— Манай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд элидхэлдэ үшөө нэмэлтэ болгон хэдэ хэдэн һонин асуудалнуудаар үгэ хэлээ, —гээд Владимир Георгиевич хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлбэ: — Хилын саанахи ахадүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд амаршалгын үгэ хэлэхэ зуураа, долоон жэлэй түсэбэй асари ехэ байһые гайхажа, омогорхожо байһан тухайгаа, энэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэдэмнай юрэнхыдөө дэлхэйн социалистическэ лагериин улам хүсэтэй болохо, бэхижэхэ байһан тухай, нүхэр Хрушевой элидхэлтэй, делегадуудай хэлэһэн үгэтэй, съездын баталан абаһан шиидхэбэритэй бүримүһэн һаналаа нэгэдэжэ байһан тухайгаа баяр баясхалантайгаар мэдүүлээ. Мүн тэдэнэр партиин жэнхэни хараа шугамда эсэргүү хорото ябуулга хэжэ байһан Маленков, Молотов, Каганович, Булганин, Шепилов гэгшэдэй аашануудта ехээр дураа гутажа байһан тухайгаа эрид шууд мэдүүлһэн байна. Италиин коммунистическэ партиин генеральна секретарь Пальмиро Тольятти, мүн Израилиин түлөөлэгшэ—Самуил Микунис ородоор үгэ хэлээ. Подполидо нюусаар байгаад яажа ажаллажа байһан тухайгаа Долорес Ибаррури съездын делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ.

— Зай, нүхэд, съезд дээрэ дуулаһан, ойлгоһон юумэнүүдээ дууһан хөөрэхэ гээ һаа, барагдашагүй. Дахин сугтаа хүдэлжэ байхадаа ходол хөөрэжэ байгуужаб.

Һүүлээрнь Владимир Георгиевич Москвагай һонинуудые, хаагуур, ямар музей, выставкэнүүдээр, үзэсхэлэнгэй бусад газарнуудаар, кино, театрнуудаар ябаһан тухайгаа хөөрэбэ.

— Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, нүхэд, коммунизмымнай жаргалта саг холо бэшэ болоо гэжэ һанажа, найдажа ябахадамнай болохо, — гээд нүхэр Ловушкин хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

Д. Цыренжапов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ловушкин съездһээ бусажа ерээд, нүхэдтээ хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Партийна һуралсалай кружэгуудта

Дутагдалнуудаа дары зайсуулая

Партийна һуралсалдахи энэ жэлэй онсо илгаатай нэгэ юумэниинь гэбэл, коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд КПСС-эй түүхые ехэтэ һонирхон шудалжа байна. Аймаг соомнай партиин түүхэ шудалха 19 (нёдондонойхиһоо хоёр дахин олон) кружок эмхидхэгдэнхэй.

Кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр дүршэлтэй хүнүүд табигдаад, хэшээлээ ехэнхидээ һонирхолтойгоор үнгэргэнэ. Жэшээлбэл, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин (пропагандистнь нүхэр Цыбикжапов), Джида станциин парторганизациин (пропагандистнь нүхэр Попов) дэргэдэхи кружогуудай хэшээл эмхитэйгээр хэгдэдэг. Энэ кружогойхид хэшээлдээ эртээнһээ бэлдээд, саг соогоо ерэдэг, үзэһэн материалаа һайса мэдэдэг, конспект табидаг. «Большевигүүдэй парти 1905—1907 онуудай революциин үедэ» гэһэн темэтэй хөөрэлдөөн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кружогто һаяхан болоо. Пропагандистын асуудалнуудта С. Ш. Доржиев, Д. А. Шарапов, Е. Б. Цыбикова гэгшэд тодо һайн харюу үгөө. Нүхэр Цыбикжапов харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэн, материалаа ойлгосотой һайнаар хөөрэдэг юм.

Энэ жэлэй һуралсалай үшөө нэгэ илгаань юуб гэхэдэ, коммунист колхозннигууд хүдөө ажахын экономико һонирхожо үзэнэ. Энэнь тэдэнэй үдэр бүриин ажал хүдэлмэридэ ехэхэн туһа хүргэнэ. «Октябрь» колхозой дэргэдэхи кружок жэшээ боломоор байна. Пропагандист нүхэр Гендунов хэшээлдээ һайса бэлдээд, колхозой байдалтай холбожо хэлэдэг, һүүлээрнь өөрһөө тобшолол хэдэг. Тиихэдэнь һурагшад һонирходог, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха юм.

Мүнөө үеын политика үзэлгэ партийна һуралсалдамнай ехэхэн һуури эзэлнэ. Иимэ арбан кружогто 168 коммунист хабаадажа, олонхинь материалаа һайнаар шудална.

КПСС-эй айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет марксизм-ленинизмын теори бэеэ даагаад шудалдаг коммунистнуудта, мүн пропагандистнуудта зохихо туһаламжа үзүүлнэ. Шэнэ жэлэй эхилһээр тэдээндэ зорюулжа 6 лекци, 4 теоретическэ конференци эмхидхэгдээ.

Гэхэ зуура партийна һуралсалай талаар ехэхэн дутагдалнуудшье бии. Нэгэдэхеэр, экономическа кружогуудта хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономико үзэхын орондо, заримдаа үйлэдбэриин зүблөөн шэнгеэр үнгэршэдэг. Сталинай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудай парторганизацинуудта мүнөөнэй политика үзэдэг кружогуудай хэшээл заримдаа газетэ уншалгаар хизаарлагдана. КПСС-эй түүхэ шудалдаг зарим кружогуудай (жэшээнь, Цагаан Усанай РТС) хэшээл таһалдадаг, хойшолуулагдадаг байха юм.

Ж. Лумбунов,
КПСС-эй Зэдын айкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайнаар хүтэлбэрилхэ

Сэлэнгын аймагай колхозууд, промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудаар коммунистнуудай политическэ һуралсал түлэг дундаа ябана. 1958—1959 онуудай һуралсалда манай аймаг соо партиин түүхэ шудалха 26 кружок, хүдөө ажахын экономико шудалха 6 кружок, 14 политһургуули, мүнөө үеын политика шудалха 13 кружок, политэкономи үзэхэ хоёр семинар эмхидхэгдээ һэн. Тэрэшэлэн Галуута Нуурай түмэр замай станцида, партиин айкомой дэргэдэ хоёр жэлэй экономическа һургуулинууд нээгдэнхэй. Энэ жэлдэ Гусиноозерск городтомнай эгээл түрүүшынхеэ марксизм-ленинизм шудалха үдэшын университет нээгдээд, 60 гаран хүн һурана.

Партиин айком теоретическэ бэлэдхэл һайнтай, ажал хүдэлмэридөөшье түрүү ябадаг, зондоо хүндэтэй хүнүүдые табиһан байна. Жэшээнь 65 пропагандистын дундаһаа 40 гаранинь дээдэ һургуулитай, нүгөөдүүлынь дунда һургуулитай юм. Олохон пропагандистнь урда жэлнүүдтэ кружок, политһургуулинуудые хүтэлбэрилжэ, нилээд дүршэлтэй болоһон хүнүүд байха.

Гусиноозёрск городто, Энгельсын, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Ильича» колхозуудта, мүн Сэлэнгын совхоздо коммунистнуудай политическэ һуралсал һайнаар ябана. Жэшээнь, Гусиноозерскдо ЖКО, ОРС гэжэ эмхи зургаанууд бии юм. Тэндэхи коммунистнуудай һурадаг политһургуулиин пропагандистаар нүхэр И. Г. Бугаев табигдаһан байгаа. Мүнөө энэ нүхэр политһургуулиингаа хэшээлнүүдые һайнаар үнгэргэнэ. Һарадаа гурбан хэшээл таһалгаряагүй үнгэргэжэ байдаг. Нүхэр Бугаев үзэхэ материалнуудаа нютагай жэшээнүүдтэй холбодог, тиихэдэнь хэшээлнүүд һонирхолтойгоор үнгэрдэг.

Энэ политһургуулиинхид «Хаанта Россидахи ангинууд ба ангиин тэмсэл» гэһэн темэ нэгэ хэшээл дээрээ үзэһэн байгаа. Пропагандист нүхэр Бугаев хаанта засагай үедэ манай Бурят орондо ямар ангинууд бии байгааб, тэдэнэй дунда ямар тэмсэл болодог һэм? гэхэ мэтээр нютагай жэшээнүүдһээ баримтануудые абажа дурдаһан байна. Үгытэй ядуу зониие нютагай баяд ноёдой, лама бөөнэрэй доромжолдог, дарладаг байһан тухайда тусгаар тогтон хэлээ һэн.

Нүхэр Бугаев харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэдэг, үзэһэн материалнуудай удхатай тааралдаха кинофильмнүүдые хаража байхыень һурагшадтаа дурадхадаг. Ээлжээтэ хэшээлнүүдтэ бэлэдхэхэдээ, нютагай эрдэмтэдэй бэшэһэн номуудые уншадаг. Жэшээнь, нүхэр Хаптаевай «Агуусхэ Октябриин революциин үедэхи Бурят орон» гэһэн ном ехэ һонирхожо уншаад, тэрээнһээ зарим баримтануудые абажа, һурагшадта хөөрэһэн байна.

Галуута-Нуурай рудоуправлениин инженер В. Б. Иванов политэкономи үзэхэ кружогые хүтэлбэрилэн, хэшээлнүүдээ мүн лэ һайнаар үнгэргэнэ. Материалаа һайн мэдэдэг тула теоретическэ ямаршье ас... далнуудта зүб харюу үгэдэг, к... жогой һурагшадые һонирхуулд...

Сэлэнгын совхозой хоёрдохи ф... мын коммунистнууд мүнөөнэй п... литика шудална. Эндэ пропага... дистаар хүдэлмэрилдэг, нютаг... һургуулиин багша Дулмажаб С... ровна Улымжиева партиин ЦК-... декабриин Пленумэй материали... тухай һони һонин хэшээлнүүд... үнгэргөөд, КПСС-эй XXI съезд д... рэ Никита Сергеевич Хрущевой... һэн элидхэлээр хэшээлнүүдые х... захалаа. Тиихэдээ аймагай кол... зууд болон совхозоймнай ажа... 1959—1965 онуудта хэды шэн... хүгжэхэб гэжэ харуулна.

Манай айкомдо хоёр штат... пропагандист хүдэлдэг. Тэдэ... колхоз, совхозоор, мүн предприя... нууд, эмхи зургаануудаар яба... даа, хүдөөгэй пропагандистнууд... хэһэн хэшээлнүүдтэ байлсажа, ... туу дундануудтухайдань хэлэд... тэдэнээ зайсуулха аргыень зааж... үгэдэг юм. Мэнэ һаяхан пропага... дист нүхэр Цыренов Карл Маркс... нэрэмжэтэ колхоздо недели бай... кружогууд болон политһургуул... нуудай хүдэлмэридэ горьтойхон ... һа хүргөө. Иимэ баримтанууд... тоолохо болоо һаа олон.

Партийна һуралсалай эхилхэһ... хойшо пропагандистнуудай х... семинар зарлаабди. Эдэ семин... нууд дээрэ теоретическэ лекцин... уншагдадаг, пропагандистнууд ... дүршэлөө абалсадаг юм. Мүнөө ... рада, мүн март соо пэгэ-пэгэ се... нар зарлаха һанаатайбди.

Һайнаар хүдэлдэг пропаганди... нуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүл... зорилгоор партиин айкомой пол... тическэ гэгээрэлэй кабинет янва... һарада тусхай бюллетень гарга... һэн. Тиимэ бюллетень үе үе боло... гаргагдахадаа, пропагандистнууд... нилээд туһа хүргэхэ байна.

Аймагай коммунистнуудай поли... тическэ һуралсал эмхидхэхэ хэр... тэ үшөөл олохон дутагдал бии. Т... дэнэй нэгэниинь гэбэл: бэеэ дааган... теоретическэ бэлэдхэлээ дээшэлүү... дэг коммунистнуудай һуралсал му... гаар эмхидхэгдэнэ. Юундэ тиигэ... гэхэдэ, эдэ коммунистнуудай һура... салые партийна эхин организац... нууд хинан шалганагүй, тэдэнэр... зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. М... партиин айком, тэрэнэй пропага... да, агитациин таһаг бэеэ дааган... һуралсагшадта зорюулһан лекц... консультаци хаа яахан эмхидхэ... Эдэ дутагдалнууд ойрын сагта усад... хагдаха байха.

Коммунистнуудай политиче... һуралсалые һайнаар эмхидхэх... тула колхозууд, совхоз, промы... ленна предприятинууд болон эм... зургаануудай партийна эхин орг... низацинууд • кружогуудай, поли... һургуулинуудай хүдэлмэрине ... дорхойгоор хүтэлбэрилхэ, пропага... дистнуудта саг үргэлжын туһала... жа үзүүлжэ байха уялгатай.

Б. Ширстор...
партиин Сэлэнгын айком... пропаганда, агитациин таһаг... даагшын орлогшо.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАН

Республикынгаа дээдын засаг түрэдэ депутадта кандидадуудые дэбжүүлжэ эхилхэдэ Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд клубтаа олоороо сугларжа, өөһэдынгөө дундаһаа эрхимүүдэй эрхимые дэбжүүлээ һэн.

Колхозой комсомолой организациин секретарь нүхэр Сымбелов суглаанай эхилхэдэ хамагһаа түрүүн үгэ хэлэхэдээ ингэжэ мэдүүлһэн юм:

— Республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадые өөһэд сооһоо дэбжүүлхэ гэһэн хүндэтэй эрхэ манда үгтэбэ. Бурядай АССР-эй дээдын засаг түрэдэ һунгаха Толтойн һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар түрүү һаалишан Дари Жалсановна Жадагаевае дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб.

Энэ дурадхалыень зал соо һуугаашад булта һайшаажа, «зүб», «зүб» гэлдэбэ.

— Дари Жалсановнае таанад һайн мэдэнэт,— гэжэ нүхэр Сымбелов үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.— Энэ түрүү һаалишан колхоз соогоо хамагһаа ехээр һү һаадаг, хамагһаа түрүүн үнеэдээ һубайруулхаа болиһон хүн гээшэ. Нүхэр Жадагаева эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллахынгаа хажуугаар залуушуулые ажал хүдэлмэридэ тэсэмгэйгээр һургадаг юм.

Комсомолой хүтэлбэрилэгшын дурадхалые олон хүнүүд дэмжэжэ, түрүү һаалишан тухай магтаалай үгэнүүдые хэлээ.

***

Түбшэн даруу зантай энэ эхэнэр нютагайхидайнгаа иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэһэндөө баярлахын ехээр баярлаа. Нүхэр Жадагаева нүхэдһөө магтаалай үгэнүүдые дуулахадаа ухаандаа элдэб юумэ бодожо һууба. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хатуу шэрүүн үе гэнтэ һанаандань орошобо.

...Хатуу шэрүүн дайн байлдаанай үе. Эрэшүүл булта шахуу буугаа барижа, фронт мордоһон байба. Эгээл тиихэдэ арбан долоотой ябаһан Дари басаган эсэгынгээ дайнда наһа бараһые дуулахадаа ехээр гашуудаһан юм. Хэды бэрхэшээлтэй сагай тохёолдобошье, Дари басаган бэеэ барижа, Эхэ ороноо хамгаалагшадта шадал соогоо туһалха гэжэ шиидэбэ. «Һанаашаяа хүсэлдүүлхын тула һургууляа орхижо, ажаллаха хэрэгтэй, һайн сагай ерэхэдэ һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ бэзэб» гэжэ Дари басаган бодоод, бригадада хүдэлхээ ошоо һэн.

***

Бригадын элдэб ажалда Дари Жалсановнагай абьяастай бэрхээр ажаллаһые хараадаа абажа, колхозой правлени 1946 ондо тэрээн... һаамхай үнеэдые даалгажа үгэ... юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 13 жэл ... гэрөө. Нүхэр Жадагаева дүй д... шэлтэй һаалишан болохын тула, ... га бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабан... раһан байна. Үнеэдээ саг соонь ... рүүлжэ, тугалнуудыень бүрин бү... нөөр тэнжээхэ, дошхон, муу зант... гунжадые номгоруулха, тэжээл... хомор үедэ үнеэдэй һүнэй гара... дээшэлүүлхэ тушаа бага бэшэ аж... хээ.

Дари Жалсановна һая ороһон з... луу һаалишадта бии шадалаар... туһалдаг юм. Жэлэй саада тээ ф... мэдээ залуухан хүбүүнэй һаалиш... болохоёо ерэхэдэнь дүршэлтэй һ... лишан мэргэжэлдээ һургажа о... һон байгаа. Аюша Батаровай бэлгэн бэрхэ байжа, һаалиша... мэргэжэлые түргөөр шудалһанда... нүхэр Жадагаева ехээр баясаа һ... Һаалишан Баторов мүнөө ту... һаалишадай нэгэн болонхой.

Нүхэр Жадагаева үнгэрэгшэ ж... дэ үнеэн бүриһөө 2447 литр һү ... жа, аймаг соогоо хоёрдохи һу... эзэлһэн байна. Гадна үнгэрэгшэ ... лэй туршада 12 үнеэнһээ 16 ту... абаа. Дари Жалсановна шэнэ ... лоон жэлэй туршада бүри һайн... хүдэлхэ түсэбтэй. Партиин X... съездын хүндэлэлдэ январь һара... үнеэн бүриһөө 160 литр һү һаа... уялга абаһан аад, үнеэн бүри... 176 литр һү һаагаа. Нүхэр Ж... гаева энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2... литр һү һааха хүсэлэнтэй.

Нийтын хэрэгтэ бүхы һаналаа... бидаг Дари Жалсановна һунга... дайнгаа этигэл найдабарине ... рюулха бэзэ гэжэ нютагаархид... этигэнэ.

Е. Митахин...

Баярай оршон байдалда

Хэжэнгын аймагай центрын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һунгагшад Культурын байшан соо сугларжа, РСФСР-эй, Бурядай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадуудтай уулзаһан байна.

Һунгуулиин 746-дахи Забайкальска округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Цыпилма Аюшеевна Аюшеевагай этигэмжэтэ нюур нүхэр П. И. Ильин эгээн түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Нүхэр П. Ильин Ц. А. Аюшеева тухай һунгагшадта хөөрэжэ үгөөд, 1959 оной мартын 1-нэй үдэр нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень уряалаа. Удаань һунгуулиин Хэжэнгын 72-дохи округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дугаров Дондок Дашиевичын этигэмжэтэ нюур нүхэр И. Я. Трунев үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь һунгагшад Н. Д. Дондокова, Б. Ц. Намдаков, Ц. О. Ямпилов, К. М. Обунеева үгэ хэлэхэ зуураа түрүү хүбүүд, басагадайнгаа түлөө мартын 1-нэй үдэр бултадаа дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

Депутадта кандидадууд Ц. А. Аюшеева, Д. Д. Дугаров һунгагшадай үзүүлһэн этигэл найдабариинь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, коммунизм байгуулхын түлөө, Эхэ ороноо хүгжөөхэ асари ехэ долоон жэлэй түсэбэй дүүргэлтын түлөө бүхы ухаан бодолоо, хүсэ шадалаа үгэхэбди гэжэ мэдүүлээ.

А. Аюржанаев.

Һунгагшадтаяа уулзаба

Кяхта городой һунгагшад Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат И. К. Сушковтой һаяхан уулзаба.

Этигэмжэтэ-нюур нүхэр Хорошихүгэ абажа, нүхэр Сушковой ажал хүдэлмэри тухай һунгагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Һүүлээрнь һунгагшад Костронин, Васильева гэгшэд үгэ хэлэжэ, нүхэр Сушковой түлөө нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхые һунгагшадые уряалба.

В. Бадмаев.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ГҮЙСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ

◆ Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 4300 центнер мяха абахань. ◆ Түнхэдэ шубуу олоор үсхэбэрилжэ болохо. ◆ Хориин совхозой түрүү хонишод хурьгадаа hайнаар түлжүүлнэ.

☆

Шубуу олоор үсхэбэрилхэ арга бии

Партиимнай XXI съезд дээрэ баталагдаhан долоон жэлэй түсэб оронойнгоо хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай горьтойгоор хэлэгдэнэ. Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, илангаяа мяха, гахайн, шубуунай мяха ехээр абадаг болохо тухай энэ түүхэтэ документ соо тодорхойгоор заагдана.

Манай аймаг, «Знамя» колхозой уhанай шубуудые олоор үсхэбэрилхэ бүхы арга боломжотой. Хоймороой намаг шадар ехэнүүдэй, багануудышье нуурнууд, hудал голнууд, уужам нэлэнхы бэлшээри элбэг юм. Тэдэ нуурнуудта загаhан, галуунай эдихэ хоол, хорхой, ургасашье ехэ бии.

Тэрэнтэй хамта арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэн, уhанай шубуудые олоор үсхэбэрилөөд, шанартай, тарган мяха абадаг, гүрэндэ тушаадаг болохо тухай анхарал табинабди гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Энэ шухала асуудалые үнинэй шиидхэхэ аад. лэ, элдэб шалтагаануудые баримталаад унжагайруулнабди. Тиигээдшье Хойморой нагай тэндэхи гол, нуурнууд бүхы шахаань оройдоошье шэнжэлэгдээгүй. Жэшээлбэл, 50—100 гектар талмайтай, 30-haa 150 сантиметр хүрэр гүнзэгытэй ехэ нуур ойроо хүрөөгүй шахуу байна ха юм.

Гадна Хойморой, Тагархайн нуурнуудта ондатранууд олоор үдэшэнэй. Тиимэhээ уhанай шубуу, үсхэбэрилхэдэ тэдэ hаалта таhалаа гү гэжэ hанагдана.

Советинститудай, Бурядай комплексно институдай болон элдэб шэнжэлгын станцинуудай научна хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малай эндэхи hужааг, нуурнуудай урhал, хорхой жараахайнуудые шэнжэлхэ хүдэлмэридэ туhаламжа үзүүлхэ аабза гэжэ найданабди.

Энэ шухала хэрэгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаад байбал, колхозууд жэл бүри хэдэн арбаад центнер шубуунай мяха гүрэндэ тушаадаг болохо байна.

Тиимэнэй колхозуудта уhанай шубуудые үсхэбэрилдэг болохо тухай республикымнай Хүдөө ажахын министерство зохихо хэмжээ абаха байха гэжэ hанагдана.

Б. Хоборков,
«Знамя» колхозой партийна эхин организациин секретарь.

☆ ☆

Нёдондонойхиhоо 1400 центнер ехэ мяхан абтаха

Манай колхоз олон hалбаритай томо ажахы юм. 1958 ондо ниитымнай олзо доход 6.897.000 түхэриг болоо. Энэ бүхы мүнгэн ехэнхидээ hүн, мяханhаа абтаhан байна. Гэбэшье эдэ продуктнуудые бүри ехээр абаха арга боломжонууд манай колхоздо бии. Юуб гэхэдэ, hайн бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, орооhо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр тарижа, гүрэндэ худалдаха, малаа шахаха, бэлшээн таргалуулха аргатайбди. Энээнээ хараадаа абажа, манай колхоз 1959 ондо хамта 4300 центнер мяха гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 1400 центнерээр ехые абаха гэхэ гү, али 1,5 дахин дээшэлүүлхээр хараалаа.

Тэд энэ хараа түсэбнай мүнөө хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байнаб?

Үбэлжэлгын эхиндэ манай колхоз 110 толгой гунан, дүнэн сарнуудые, 40 гахай шахахаяа илгажа, тусгаар харууhа ба эдеэлүүлгэ эмхидхэhэн байгаа. Энэ харюусалгатай хүдэлмэри дүй дүршэлтэй, ажалдаа оролдосотой малшад Зина Цеденжапова, Базар Лобсанов, Лобсан Занаев гэгшэдтэ даалгагдаhан байна. КПСС-эй XXI съездые ажалай hайн бэлэгтэйгээр угтахаяа оролдоhон тэдэ малшад ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, колхозой правлениин, партийна организациин найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулаа. Тэдэнэр хоёр hарын туршa соо малаа үбhэ, зелёнко, орооhо тарианай зүйлөөр шахахадаа, 75 толгойень тарган, 35 толгойень дунда хүшэтэй болгоо.

Энэ hарын эхеэр гүрэндэ 522 центнер үхэрэй, гахайн, хониной мяха худалдажа, 470576 түхэриг мүнгэ абаабди. Үбэлэй сагта тарган мяха худалдахa ехэ олзо доходтой байhыень hая ойлгообди. Мүнөө тарган залуу малай мяха тушааhанай түлөө 18300 түхэриг нэмэлтэ мүнгэн абтаа. Тиигэжэ малаа hайнаар шахажа худалдаhанай ашаар мүнөө жэл манай колхоз 104 мянган түхэриг сэбэр олзо доход оруулаа. Манай колхоз энэ түрүүшынгээ дүй дүршэлые саашадаа бүри үргэнөөр хэрэглэжэ, малаа бэлшээн, шахан таргалуулха хэмжээ-ябуулга баталан абаба.

Мүнөө жэлэй хоёрдохи кварталда мүн лэ тарган мяха ехээр худалдахабди. Хабарай хахир саг болоожо, ямаршье мал хүсэ шадалаа ехээр гээдэг байна. Тиимэ мал намар болотор арай гэжэ хүсэ шадалдаа хүрэдэг гээшэ. Тэд манай колхоз зунай эхиндэ тарган мяха ехээр абаха гэжэ байна. Тиимэhээ апрель hарын эхеэр 1500 эрье илгажа, тусгаар харууhа, эдеэлүүлгэдэ табихамнай. Энэ сагта үбhэ, орооhо тарианай зүйл эдиhэн эрьенүүд түрүүшын ногооноор таргалжа, хүсэ шадалдаа хүрэхэ байна. Мүн энэ туршада 100 гахай шахагдаха юм. Тиигэжэ манай колхоз II кварталда 800 гаран хониной, гахайн тарган мяха гүрэндөө худалдаха байна.

Жэлэй хоёрдохи хахадта тарган мяха гаргаша багатайгаар абахада ехэ таатай үе гээшэ. Зун, намарай шэмэтэй ногоондо малаа зүбөөр адуулбал, тарган мяхан абтангүй яахаб. Тиин манай колхоз 734 толгой эбэртэ мал, 2600 хонин, 101 моридые зундаа бэлшээн таргалуулха байна. Эдэ мал хабарай эхеэр илгагдажа, hайн бэлшээридэ гаргагдаха юм. Мүн зунай үедэ 146 гахай, 2000 тахяа шахагдаха. Хэрбээ багаарнь бодоходо, эбэртэ малай дундын шэгнүүрые 280 килограмм, хониной—40 килограмм, гахайн —65 килограмм болгоо hаамнай, 1959 ондо хараалhан түсэбнай заабол дүүрэхэ ёhотой.

Гэхэтэй хамта, саашанхи жэлнүүдтэ мяха ехээр абахын тула мүнөөнhөө hайнаар хаража, бодожо, холын хараатайгаар ажал хүдэлмэреэ ябуулха зэргэтэйбди. Тиимэhээ манай колхоздо юун хэгдэжэ байнаб гэхэдэ, мүнөө бидэ жэлдээ дунда зэргээр 500—600 литр hү үгэдэг 174 толгой үнеэдые илгажа, тусгаар мяханай 2 гүүртэ эмхидхээбди. Эдэ гүүртын үнеэд hаагдахагүй, тугалнуудынь эхэтэеэ бэлшэжэ таргалха юм. Мүнөө эдэ гүүртэнүүдые колхозой дүй дүршэлтэй малшад Эржима Гатапова, Дулма Эрдынеева гэгшэд даажа абанхай.

Игэжэ манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1959 ондо мяха абаха түсэбөө дүүргэжэ байна.

Б. Монтоев,
Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ

Хориин совхозой 4-дэхи фермын отарад (Хори) энэ оной мартын 1-hээ болохоёо байгаа засаг түрынгөө газар — РСФСР-эй, Бурят АССР-эй Верховно Соведүүдые нютагай Соведүүдые hунгаха хүнэй ажалай толотомо амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ үнгэрэгшэ жэлдэ ган гасуур болоо, үбhэ тэжээлээр дутамаг, мал үбэлжэлгэ бэрхэтэйшэг байдалтай үнгэржэ байна.

Гэбэшье совхозой хонишон бүхэн хаража байhан хони, хурьгадаа яажашье hаань, үхэл гарзагүйгөөр хүхэ ногоон дээрэ гаргахын тула унаhан малгайгаа абангүй, али бүхы арга боломжые бэдэрэн хүдэлнэ. Эндэ удаанай хүдэлhэн дүршэлтэй хонишод Жамьян Аюшеев, Даша Холхонов, Ринчин Доржиевай отаранuудта урда урда жэлнүүдэйхиhээ эртэ, үбэлэй эгээл янгинама хүйтэн соогуур хонидынь хурьгалжа эхилhэн байгаа. Эдэ отаранuудта хонишодой ажалай оролдолгын ашаар хурьгадынь гарза хоролтогүйгөөр абтана.

Жэшээнь, нүхэр Холхоновой отарынхид бүхы 488 хонидhоо 360-ень түрүүлээд, хурьгадаа нэгэшье гарзалуулангүй түлжүүлжэ байнхай. Мүн хонишон нүхэр Аюшеев 602 эхэ хонидойнгоо 430-ыень мүнөө түрүүлэнхэй. Эдэ отаранuудта бүхы хонидынь февраль hарада хурьгалжа дүүрэхэ байна.

Ц. Цыдыпов.

Пакистанай правительствода Советскэ правительствын эльгээhэн мэдүүлгэ

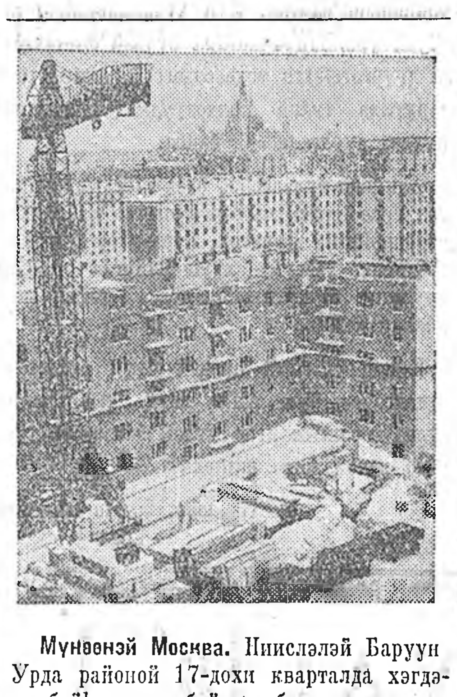
СССР-эй хэрэгүүдээр Карачида байдаг саг зуурын этигэмжэтэ В. И. Петухов 1958 оной декабриин 26-да Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Манзур Кадирта орожо, сэрэгэй шэнэ хэлсээ баталхын түлада пакистано-американска хэлсээнэй болоhо байhан тухай тайлбари үгыт гэжэ Пакистанай правительствода Советскэ правительствын даалгабаряар хандаhан байгаа.

Дурсагдаhан асуултада Пакистанай правительство 1959 оной январиин 7-до харюусахадаа иигэжэ мэдээсэhэн байна. США-гэй, нүгөө талаhаа Багдадска хэлсээндэ ородог оронуудай, тэрэ тоодо Пакистанай хоорондо сэрэгэй шэнэ хэлсээ баталха тухай зүбшэл үнэхөөрөө болоhо байна. Тиихэтэй хамта Багдадска хэлсээндэ, энэ сэрэгэй хабаадагшадай бүлэглэлдэ бэелүүлжэ байhан хэмжээ-ябуулганuудые «имагтал өөрыгөө хамгаалха» зорилготой гэжэ харуулхые Пакистанай правительство дахяад оролдоhон байна. Пакистанай газар дээрэ США-гэй сэрэгэй мэргэжэлтэдэй сэхэ хүтэлбэреэр байгуулагдаhан сэрэгэй базануудай бии байhан, Пакистанай правительствын дура хүсэлые хараада абангүйгөөр, эдэ базануудые Советскэ Союзда, Пакистантай хүршэ hуудаг эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр хариин эзэрхэг гүрэнүүдэй ямаршье сагта хэрэглэжэ болохо байhан элитэ баримтые буруушааха гэжэ өөрынгөө харюу соо Пакистанай правительство үшөө дахин hэдэhэн байна.

Энээнтэй дашарамдуулан Пакистанай правительствода Советскэ правительство шэнэ мэдүүлгэ хэhэн байна. Пакистанай хабаададаг Дунда Зүүн зүгтэхи, мүн Зүүн-Урда Азидахи сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй эзэрхэг түримхэй зорилготой байhыень сагааруулха гэжэ Пакистанай правительствын өөрынгөө харюу соо дахяад hэдэлгэ гаргаhыень буруушаажа байhанаа Советскэ правительство мэдүүлгэ соогоо элишэлhэн байна.

Өөрынгөө газарые хариин оронуудай сэрэгэй база болгохо талаар Пакистанай хэлжэ байhан алхамуудhаа уламжалан гараха хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгые Пакистанай правительство даажа абаха болоно гэжэ Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Мүнөөнэй Москва. Ниислэлэй Баруун Урда районой 17-дохи кварталда хэгдэжэ байhан гэр байрын барилга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Колхозуудтахи түсэблэлгын хүдэлмэриие hайжаруулха

Колхозуудай өөhэдын оньhото машина, техникэтэй, экономическа талаараа баян шадалтай болоод, мүнөө тэдэнэй ажахые саашадань улам хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ зорилгын табигдаад байхада артель бүхэнэй ажахые зүбөөр түсэблэжэ, эрхилхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай.

Хүдөө ажахые түсэблэлгын шэнэ гурим тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной мартда абаhан тогтоолой ёhоор колхозуудай өөhэдын бүхы арга боломжонуудые хараада абажа, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, экономистнууд болон колхознигуудаа үргэнөөр хабаадуулжа, ажахынгаа жэлэй түсэб өөhэдөө зохёохо эрхэ тэдэнэртэ олгогдоо hэн. Тиигэжэ колхоз бүхэн жэлдээ хэды шэнээн гектар тарилга хэхэ, тэрээнhээ хэды шэнээн ургаса абахаб гэжэ, мүн адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, тэдэнэйнгээ үүлтэрые hайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ болон ажахын бусад шухала асуудалнуудые бүхы талаhаань hайса бодомжолжо үзөөд, жэлэйнгээ үйлэдбэриин-финансова түсэб табиха ушартай болоно. Тэрэшэлэн эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ажахын ямар hалбарида хэды шэнээн ажал, мүнгэ зөөри гаргашалагдахаб, машина, техникын, мори унаагай хүсэн хэр зэргэ хэрэглэгдэхэб, колхозниг уудай ажал хүдэлмэриие яажа зүбөөр эмхидхэхэб гэжэ тэрэ түсэб соонь уридшалан тодорхойлогдодог гээшэ.

Гэбэшье республикын олонхи колхозуудта энэ тон шухала удхашанартай асуудалда ёhотой анхарал хандуулагдадаггүй байха юм. Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Кударын болон бусад аймагуудай олонхи колхозуудта ажахын экономикые hайнаар шэнжэлжэ, артельдэ абтаhан продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулха, хүсэ, зөөриин гаргашые зүбөөр буридхэхэ түсэблэгшэ-экономист гү, али бухгалтер-экономистынш тушаал бии болгогдоогүй байhаар. Мүнөө олохон колхозуудта энэ шухала хүдэлмэриие гол түлэб түсэблэлгын ямаршье эрдэм мэргэжэлгүй хүнүүдтэ, ахалагша бухгалтернуудта даалгажархидаг. Тэд тэдэнь өөhэдынгөө гол ажалда hамаараад лэ, түсэблэлгын хэрэгтэ анхаралаа мүртэй хандуулнагүй, колхозойнгоо жэлэй үйлэдбэриин-финансова түсэбые сагhаа ехээр хожомдуулжа табина. Түсэбэйнь шанаршье тон муу байдаг гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, республикын олохон колхозууд үнгэрэгшэ 1958 ондо орошо-гарашынгаа сметын статьянууд дотор машина, техникын заhабарилга болон ажахын элдэб хэрэгсэл, зэр зэмсэг худалдан абахын тулада нилээд ехэ мүнгэ, зөөриин гаргашалагдаха байhаниие хараалhан аад, тэрэнээ тус тустань тодорхойлжо гаргаhан нэгэшье тайлбарилга, тоосоон гэжэ тэндэнь байгаагүй. Трактор, автомашинаар хэhэн хүдэлмэриие тонно-километрээрнь наринаар тооложо гаргадаггүй шахуу. Мүн колхозуудта мори унаагаар хэhэн ажал баhал зүбөөр тоологдодоггүй.

Ажахые түсэблэхэ хүдэлмэридэ бии байhан эдэ бүхы дутагдалнуудhаа боложо, колхозуудта машина, техникэ, мори унаа гэхэ мэтэ дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй, тэндэ бии байгаа арга боломжонууд гүйсэд элирүүлэгдэнэгүй. Тиигээд тэндэ абтаhан продукциинш ье, мүн өөрыншье үнэ сэн хэмhээ ехэ болошоно ха юм.

Тэд иимэ гээгдэнги тулюур байдалай гол шалтагааниинь юун гээшэб? Нэгэдэхеэр, колхозуудта ажахые зүбөөр түсэблэхэ экономическа тусхай бэлэдхэл, hургуулитай мэргэжэлтэд тон хомор байна. Гадна энэ хүдэлмэриие мүнөө даажа байhан ахалагша бухгалтернуудай олонхинь хүдөө ажахын экономикые hайса мэдэдэггүй дээрэhээ колхозой үйлэдбэриин-финансова түсэб зүбөөр табижа шаданагүй. Тэдэнэй зариманиинь абтаhан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые hайнаар гаргажа шадахагүй байна бшуу.

Тиимэhээ ойрын жэлнүүдтэ колхоз бүхэндэ дунда, дээдэ hургуулитай түсэблэгшэ-экономистнуудые бэлдэхэ, мүн бухгалтер, тоо буридхэгшэдые тусхай курса, hургуулинуудта hургажа, олоор бэлдэхэ саг ерээ. Гадна колхоз бүхэндэ түсэблэлгын хүдэлмэри гуримшуулан эрид hайжаруулжа, тэндэхи бригада, фермэ, отара, гүүртэнүүдые ажахын тоосоондо оруулаад, тэдэндэ үдэр, hара бүри хэхэ ажалайнь тусхай даабари, түсэб-график табижа, хүдэлмэриинь зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энээниие бэелүүлхын тулада нэн түрүүн колхозуудта түсэблэгшэ-экономистнуудые бэлдэхэ, тоо буридхэлгын аппарадта тусхай мэргэжэлтэй, бэрхэ хүнүүдые оложо табиха шухала. Энээн тушаа аймгүйсэдкомууд, республикын Хүдөө ажахын министерство нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй.

В. Цибенов,
СССР-эй ЦСУ-гэй УПК-гэй hуралсалай филиалай багша.

Улаан тугта хүртэбэ

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет түмэрэй хаядаha суглуулгаар город, район, аймагууд хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүн hаяхан гаргаба. Улан-Удэ городой Октябрьска район 1958 оной IV кварталда хара түмэрэй хаядаhа суглуулха түсэбөө 153,3 процент, үнгэтэ металлай — 105,7 процент дүүргэhэнэйнгээ түлөө республикынгаа Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Тус районой Соведүүдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дронов, секретарь нүхэр Лебедев гэгшэд мүнгэн шанда хүртэбэ.

1958 оной дүрбэдэхи кварталда Хориин, Кударын аймагууд болон Железнодорожно райондо түмэрэй хаядаhан элбэгээр суглуулагдажа, хэрэглэгшэдтэнь эльгээлгэ hайнаар эмхидхэгдээ гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглээ.

М. Михайлов.

Конкурсдо ерэhэн очеркнуудhаа

ДАЛИТА АЖАЛ

...дэмы талаар лэ хэлэгдэнэ даа... амитан болохогүй hэм. Хүл дээрээ ч, хэзээшье тэнхэхэ үндыхэл байха. ...амитан болгохоб. Үхэхыень хоёр ...ай хүн харахагүй,—гэжэ байгаад, ...залуухан бүсэгүй хүн нюдөөрөө үлэ ...дуулган тобшо» гүйлгэн, айхабтар ...тайгаар дуугаржа байна.

...бриин эхинэй нэгэ хүйтэниг дун... үдэр бэлэй. Огторгойн гүн гүнзэгы... ...гархан наранай оршожо байгаашье ...үбэлэй шэмэрүүн хүйтэнэй hаари ..., сагаан жабарай хурсахан үлирбэ ...тэй хасарые шэм гэтэр шэмхээд ор...

...басагые харахада, ажалай гүн ...р ябажа, «халуун шулуу үшөөл ...огүй» гүлмэр залуухан дүүхэй ха ...намаар байба. Тэд адаглан таг... ...хада, ажалай арюун hайхан замаар ...ерэhэн юрын ажалша зохидхон ба... ...тухэл маягтай hэн. Хонгор хара... ...ндэнь унтаршагүй хурса ошонууд ..., удаахананаар, хирбэдэн татан хэ... ...тобтой үгэнүүд соонь ажалай абьяас; ...жабхалан элеэр харагдана.

...нанай сэлмэг сээжэдэнь хирэгүй hа... ...гүйжэ, тугаар хэлэhэн сусаршагүй ...болоо бүри гүнзэгырүүлэн, хүхэ ...хэн тугал урдаа дүмүүхэнээр ...«тэнхээхэл байхаб» гэжэ гүбэд ...шаба. «Амитан болохогүй гээд ...эр хэлсэнэб.- Амиды байхадань ...ра бусаар хэлэхэ шал дэмы. ...мэ өөдэгүйхэн тугал түрөө гээ... ...гараа юм гү, али эхэнь малда ...эн байгаа гээшэ гү? Хэр магад ...ань, бүхы үнеэдээ түрүүлжэ, шэнэ түлүүдээ зуун хуби бүтэн бүлеэнээр абахаб гэhэн уялгамни яаха гээшэб», —гэжэ байгаад, мүнөөхи басагамнай ябууд дундаа тооhогүй хонгор сэдьхэлhээ олон юумэ бодон, бодон гэшхэлээ hэн..

Урдын урда сагhаа нааша угай бэшэг, түүхэдэ ороhон Кяхта хотоhоо гараад, машинамнай зүүн урагшаа hагад табижал ябана. Сарья болоhон саhан шэдэлүүрдэнэ. Тиигээд уужам үргэн талада хүрэхэдэмнай, зарим нүхэд ородоор: «Большой луг»; нүгөө заримамнай бурядаар: «Ехэ нуга» гэжэ бэйжэ хөөрэлдэбэд. Эндэхи энхэ hайхан нютагта аяар гушаад ондо тогтоhон Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүрэбэбди.

Колхозойнь түб тосхоной зүүн хойнохоно малай таба-зургаан томо шэнээргэ байранууд жэрылдэн харагдана. Эндэнь hү hаалиин нэгэдэхи фермэ байдаг. Тэрэнэй дэргэдэхи улаан булан соо орохотой сасуу, «Колхозойнгоо түрүү hаалишан Нимасу Цыдыповаhаа үльгэр жэшээ абагты!» гэhэн шэб шэнэхэн плакат, лозунг аржагад гээд харагдана. Нимасу Цыдыповагай ажал хүдэлмэри тухай hонирхожо эхилхэдэмнай, тэндэ байhан малшад эгээн түрүүн нарай тугал тухай дээрэ хэлэгдэhэн ушарые хөөрэжэ, «манай Нимасу тэрэ хүхэ нарай тугалаа хүл дээрэнь үндылгэн, аха аргаараа амитан болгожо, мал hүрэгтөө ниилүүлжэ шадаба» гэлдэн магтажа дурдажа байгаа hэн...

Аяар тэрэ 1952 оной аяма зунай эхиндэ Ехэ Нугын долоон жэлэй hургуулиин байшан соо олон хүн сугларанхай байгаа hэн гэхэ. «Он жэл гээшэ ямаршье түргэнөөр үнгэрдэг юм. Эдэ үхибүүднай долоон класс дүүргэбэл даа. Энэ бээрээ бүдүүн хүнүүд боложо, Ехэ Нугынгаа ерээдүй ехэ ажалые хэлсэхэ болохонь ха юм» гэхэ мэтэ хүхюун зугаануудай боложо байхада, хонхын хонгирhон абяан дуулдаад, hуралсалай жэлэй түгэсхэлдэ зорюулагдаhан суглаанда ерээшэ хүнүүд hуури hууряа эзэлhэн юм.

Тэрэ тэрээнэй гээд лэ дуудахадань, гүлмэрхэн хүбүүн гү, али басаган бодоод ерэнэ. Цыдыпова Нимасу гэжэ дуудаадхиба. hалбагархан хара үhэтэй, үбсүүндээ «ВЛКСМ» гэhэн тэмдэг зүүhэн, хонгор улаахан басаган бурд гээд ендэр тээшэ ошоо hэн.

Суглаанда hуугшадай дунда дүшөөд hая гаража ябаhан нэгэ ажалша эмэгтэй hуугаа бэлэй. Тэрэ эхэнэрые обёоржо харахада, ехэл бодолгото болоhон янзатай байгаа. «Энээхэн үхимни 1936 ондо түрөө hэн. Ажал дээрэ ябадаг хүнүүдэй үри хадаа ажалай замаар ургаха—алтан гартай басаган болохо ёhотой гэжэ хүнүүд хэлсэhэн юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо арбан таба-зургаан жэл болоо. Басагамни мүнөө долоон класс дүүргэбэ, тиимэшье амархананаар энэ хүрөөгүй юм даа. Шадал сооxоноо зоболон зүдэрhэн байха. Хүгшэн эжыгээ хэды hайханаар үргэлсөө гээшэб, намда хэды шэнээн туhалаа гээшэб, ганса номоол үзөөд байнгүй, хэды шэнээн ажаллаа гээшэб»,—гэжэ бодоходонь, 1941 он hанагдашаба. Нимасугай эхэ Дулмажабай нүхэрынь 1941 ондо дайнда мордоhон юм. Хүндэшье, бэрхэшье бэлэй... Тэд Эхэ ороноо хамгаалхаhаа нангин юумэ хаана байхаб даа. Табатайхан Нимасу басагаяа гар дээрээ үргөөд, эсэгэнь энхэрхы hайханаар эрхэлүүлэн, таалан байгаа hэн гэхэ»

Аюулта дайнда нүхэрөө алдан үншэржэ, үй гашуудалда дайрагдабашье, Нимасугай эхэ зүрхөө барин, үри бэеэ hайханаар үргэмжэлхэ, урдынхиhаа дутуугүй габшагайгаар ажаллаха гэжэ шиидэhэн юм гэлсэдэг. Эхын энэрхы хонгор амисхаал, үнэн hайхан үргэмжэ, ажалай абьяаста зан — эдэ бүгэдэ хадаа үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ямар нэгэн саарhан дүримhөө үлүү хүсэтэй, дали жэгүүртэй байхань дамжаггүй гээд hанагдана. Нимасу Цыдыповагай бага наhан ажалша оршон байдалда үнгэржэ, үнэн зүб хүмүүжэлэй үрые бэедээ шэнгээжэ абаhан байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Багшанарай тусхай hургуулиин хоёрдохи курсые арбан наймататайдаа (1954 ондо) Кяхтада дүүргээд байхадаа, олон юумэ бодоhон байгааб гээд,— Нимасу Цыдыпова хөөрөө hэн. «Юун тухай?» «Хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ партимнай аргагүй ехэ анхарал хандуулба. Хүн бүхэн ажал тээшэ абьяастай, оролдосотойгоор хандажа захалба. Түрэл колхоздоо, түрэhэн эхэдээ ажалаараа, бэеэрээ туhалха саг ерээ. Ажал дээрэ комсомолшууд эрхимлэн, түрүү зэргэдэ ябаха ёhотой гэжэ партимнай, комсомолнай уряална. Ажаллахашье, hуралсахашье хэрэгтэй гээшэ ха» гээд эдир патриодой халуухан зүрхэн эршэдэн сохилоо hэн..

Орон доторнай арад бүгэдын гүн ехэ мүрысөөн—Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездэ бэлэдхэл хаа хаанагүй эхилээд, байба. Дүрбэн жэл hаалишанаар хүдэлhэн Нимасу Цыдыпова энэ ехэ хүдэлөөнэй газаа тээ үлэжэ ябашье шадахагүй байгаа. «Багашье, ехэшье hаань, өөрынгөө хубитые заатагүй оруулхаб» гээд, шулуухан бодобо. Оруулхашье байха, үнгэрhэн дүрбэн жэл соо миии байгаагүй. «Ажаллаха хэрэгтэй» гээд дүрбэн жэлэй урда тээ хэлэhэн ёhоороо, Нимасу Цыдыпова 1954 ондо hаалишан болоhон юм. «hаалишан болохо гэжэ тиихэдэ фермэ дээрэ ерээ hэм,— гээд Нимасу хөөрөөгөө эхилнэ. — Үнеэдые тушаажа абаад байхадаа, hанаата болоо бэлэйб. Үнеэ hаажа эхилhээр гурба-дүрбэ хоноод байхадаа, хоёр гарни хабдашоо hэн. hаалишанhаа болихом гээшэ гү гэhэн өөдэгүйхэн hанал гэнтэ түрэбэ. Тулюур, туйган хүн гээшэ хаб гэжэ hанаад, нэрэ hурагүй гомдобоб. Олон үнеэ hаажа үзээгүй хадаа гарни тиигэжэ хабдаhан байгаа ха юм. Хоёр-нэгэ hара болоод байхада, хүдэлмэридөө дүршэжэ, хүнэй жиирэй hаалишан болоо бэлэйб. Ажал гээшэмнай наадан бэшэ юм хаям даа. Бэеэ шангахан бариха хэрэгтэй. Үглөөнэй табан сагта бодоод, фермэдээ зургаан сагта ерэгшэбди. Хэхэ ажал яhалашье байха даа. Эсэхэшье саг болохо, тэд ажал хэжэ ябахада—жаргал ха юм даа. Ажалай амта таниха хэрэгтэй гэжэ урданай хүнүүд хэлсэгшэ. Ажалайнгаа бүтээмжэтэй байхада, сэдьхэл дүүрэн, сэлмэг hонор ябахаш. Миниингээ hүүлээр, минии дүү басаган Роза баhал hаалишан болоо hэн,— гээд Нимасу Цыдыпова хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ хэн, хэды шэнээн уялга абаха тухайдаа Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи фермынхид дэлгэрэнгыгээр зүбшэhэн байгаа. Энэ фермын үнеэд нютагай, юрын үүлтэрэй үнеэд юм. Гэбэшье Нимасу Цыдыпова өөрынгөө hаадаг 14 үнеэнhээ 1958 он соо хоёр—хоёр мянган литр hү haахаар уялга абаhан байгаа. Энэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын түлөө яhалашье шангаар тэмсэhэн байха.

hүниин харанхы гэнгүйгөөр хэн үнеэдэйнгээ байра сэбэрлэжэ, hахы hалаг болоноб?—Нимасу Цыдыпова. Хуншуухан үнэртэй шэмэтэ силосые уланда байhан үнеэдтээ хэн абаашажа ябанаб?—Нимасу Цыдыпова. Сэл ногоохон хялганатай үбhэ хэн үнеэдтэ үгэнэб—Нимасу Цыдыпова. Ажалынь ганса эдээгээр дүүрэдэггүй, үнеэдэй садхалан байхын, hүеэ бага болгохогүйн тулада үшөө концентрат, комбикорм, дэбтээгдэн эдеэлшүүлэгдэhэн hолоомо, дабhан, бүлеэн уhан гэхэ мэтэ хододоо хэрэгтэй болодог. баhа үнеэдые харууhалха, hааха, сэбэрлэхэ гэжэ байха. Барандаа — ажалай, оролдолгын хүсэн. Ганса Нимасу иигэжэ ажалладаг гэжэ бодожо болохогүй, тэрэнэй хани hаалишад— Мария Дайзанова, Цырендулма Тармаева, Нимасугай дүү басаган Роза Цыдыпова гэгшэдэй ажал баhал иимэ үргэн далитай байдаг юм. Тэрээнhээ гадна олониитын хүдэлмэри гэжэ байха. Ажалай амжалта тэрээнhээ баhал дулдыдадаг. Нимасу Цыдыпова ахалагша hаалишанhаа гадна, фермэ дээрээ группкомсоргоор хүдэлмэрилдэг.

Коммунистическа ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэхэ гэhэн асуудалаар тээ мэндэ Кяхта хотодо залуушуулай слёт болоо. Зол жаргалта залуу үетэнэй энэ хуралдаанда уряалаар ерэhэн Нимасу Цыдыпова үгэ хэлэжэ, өөрынгөө ажал хүдэлмэриин дүн тухай, алдарта долоон жэлэй эхин болоhон 1959 он соо юу хэхэ тухайдаа хөөрөө hэн. Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулагдан дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсожо, 1958 он соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриhөө 2074 литр hү hааhан (хамтадаа 14 үнеэтэй) байба. Янгинама хүйтэнтэй тэмсэн, январь hара соо үнеэн бүриhөө мүн лэ 100 гаран литр hү hаагаа. Саашадаа бүри үндэр амжалта туйлахаб гэжэ мэдүүлhэн байха юм.

Амжалта, ажалаараа суурхаhан арадай үнэн басаган Нимасу Цыдыпова Кяхтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Ехэ Нугын 25-дахи округой hунгагшад нютагайнгаа түрүү басаганда үндэр дуугаа үгэхэнь дамжаггүй.

Ц. ДАМДИНЖАПОВ.

Дархан солотон

Ехэнүүд мастерскойнуудтай машина, тракторнуудай тэндэхи хүүзэнсэ тээһээ хөөргын хүндөөр хүүен уухилха, алха балтын түснис байса түмэр дээрэ буухань дуулдана. Эндэ «Звезда» (Баргажан) колхозой түмэршэ дархан Марк Степанович Малыгин хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машина, зэмсэгүүдые заһабарина.

Колхозой тракторнуудай хоёрынь мастерскойдоо заһабарилагдажа байна. Бэшэниинь РТС-тэ асарагдаа. Түмэршэ дархан Малыгин заһабарилгада хэрэглэгдэхэ частьнуудые бүтээжэ, механизаторнуудта үгэнэ. Иигэжэ тэдэнэртэ туһална. Бүхы тракторай плугуудай эмдэрһэн частьнууд болон анзаһа заһана.

Гадна колхоздоо комплексно бригадануудай хүдэлмэриин бүхы моридые тахалдаг, наг шэбхэ шэрэдэг трактор, тэрэнэй шарганануудые заһалсадаг юм. Орёо нарин юумэнүүдые түмэрөөр хэхэ хэрэгтэй болоходонь, дархан Малыгинда хүнүүд Молоково, Кокуй, Агафоново, Баргажан һууринуудһаа ерэдэг, захил хэдэг юм.

Мүнөө олон хүниие дарханай ажалда тэрэ һургаа. Энэ үедэ тэрээнтэй хамта Д. С. Чебаков, И. Г. Шелковников гэгшэд дархалалсана. Эдэ гурбан туд тудтаа үдэрэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Марк Степанович 1958 ондо 1532 ажалта үдэртэй болонхой. Тэрэ харалан таталһан ажалайнгаа дэбтэрхэниие гарган һэхэжэ, олоһон ажалта үдэрнүүдээ хүргаараа заан омогорхоно.

Энэ ажалша хүн наһатайшье болоһон һаа, хүдэр томо бэетэй, дорюун шарайтай, ёһотойл хүдэлмэришэн юм. Колхозник М. С. Малыгин хорин долоодохи жэлээ түмэршэ дарханаар хүдэлжэ ябана.

—Коммунизм байгуулгада хам оролсожо, өөрынгөө булад балтые бүри шангаар гартаа барижа ажаллахаб,—гэжэ тэрэ хөөрэдэг.—Колхознай баяжана, трактор, машинаар олошорно. Түмэршэ дархашуулай ажал улам хүнгэн болоно, хөөргэмнайшье электрын хүсөөр хүдэлдэг болоо ха юм.

Энэл даа, мүнөөдэрэй түмэршэ дархан!

Д. Санданов.

Шэнэ номууд абтаба

Республикын номой магазинууд болон киоскнуудта шэнэ гараһан олон ном һаяхан абтаба. Тэдэнэй дунда:

Э. Андрес—«Капитализмһаа социализмда дамжан орохо үе». Гүрэнэй номой хэблэл. 1958 он. Сэн 1 түх. 75 мүн.

М. Гальперин—«Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ парти совет арадые илалтада хайшан гэжэ хүргөөб». Гүрэнэй номой хэблэл. 1958 он. Сэн 70 мүн.

Г. Левицкий, И. Солодкин—«СССР-тэ, мүн арадай демократиин оронуудта эсэргүү империалистическэ тагнуулай хорото ажал-ябуулга». Ленинград, 1958 он. Сэн 75 мүн.

Г. Акасунин, Н. Бабин—«Эрхэ сүлөөтэ ороной хүн». Гүрэнэй номой хэблэл. 1959 он. Сэн 1 түх. 40 мүн.

А. И. Пашков—«Үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые булюу үлүүгээр үйлэдбэрилгын экономическа хуули ёһон». Гүрэнэй номой хэблэл. 1958 он. Сэн 11 түх. 10 мүн.

П. Доронин—«Смоленскын газар дайда дээрэ». Гүрэнэй номой хэблэл. 1958 он. Сэн 2 түх. 20 мүн.

А. Чебаков.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆ XX партсъездын нэрэмжэтэ (Закамен) колхоз һүүлэй 2—3 жэлэй туршада байрын далаад шэнэ гэр, магазин, нарайлалгын таһагтай амбулатори, дурбэн бани баряа. Мүн фермэнүүд дээгүүр малшадай олон байранууд баригдаба.

Ц-Д. Очиров.

☆ Бурядай багшанарай институт һуралсалай энэ жэлдэ ехэнхи үйлэдбэри дээрэ хүдэлһэн гү, али сэрэгэй албанһаа табигдажа ерэһэн хүнүүдые абаа. Тэдэнэй дунда хүдэлмэришэд, малшад олон.

И. Ярневский.

Газар дорохи далай

Аральска далайн (Актюбинск) хойто эрье шадар Челкар гэжэ уһа хомортой гандуу газар бии юм. Тэндэ газар дороһоо ехэ уһа сөөрэм олдоо гэжэ ТАСС мэдээсэнэ. Тэрэ уһан газар доро гурбан дабхараар тогтоһон байгаа. Түрүүшынь сөөрэм газар доро 100—200 метр гүнзэгыдэ, хоёрдохинь түрүүшынгээ сөөрэмһөө доошо 500 метртэ, гурбадахинь хоёрдохиһоо доошо 200—300 метртэ тогтоһон байна гэхэ. Эдэ бүхы гурбан дабхар уһые үрэмдэхэдэ ехэ хүсэтэйгөөр сорголон, һайн шанартай уһан гарана.

Челкарска газар дорохи эдэ сөөрэмүүд хэмжээгээрээ Аральска далайһаа хоёр дахин бага талмай эзэлдэг болобошье, уһаараа һураггүй ехэ байха юм. Тэндэ түрүүшын 15 нүхэн үрэмдэгдөө. Тэрэ нүхөөрнь уһан ехэ хүсэтэйгөөр сорголон гараһан байна. Ойрын жэлнүүдтэ тэрэ газар дээрэ хэдэн арбаад артезианска сорготой худаг баригдаха байна. Геологууд газар дорохи далайн уһа наринаар тодорхойлон шэнжэлжэ байнхай.

Һайшаалтай уулзалга

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ театральна-хүгжэмэй училищиин студентнэр һаяхан ехэ зал соогоо олоороо сугларба. Энэ үдэшэ Бурядай залуу уран зохёолшодтой уулзалга болохо байгаа бшуу.

Энэ уулзалга дээрэ поэт Николай Дамдинов Бурядай литературын хүгжэлтэ тухай хэлээд, эндэ ерэһэн залуу поэдүүдые сугларагшадтай танилсуулба. Удаань Чингис Гомбоин, Арья Дашиев, Цырен-Дондок Хамаев, Владимир Фалеев, Виссарион Бильдушкинов, Алексей Бадаев шэнэ шүлэгүүдээ уншажа, халуунаар угтагдаба. Поэт Цыден-Жап Жимбиев энэ училищиие арбан жэлэй саана дүүргэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгөөд, саашадаа улам һайнаар һуралсахыень студентнэрые уряалаа.

Уулзалгын һүүлдэ студентнэр богонихон концерт харуулаа. Дуушад Мархачкинова, Шоболов гэгшэд дуулажа, бүгэдые һонирхуулаа.

Л. Бадмаев.

СҮҮД

Һэшхэлгүй болоһон эсэгэ

Түрэһэн үхибүүдээ хаяад, түгэншэлшэһэн Николай Иннокентьевич Васильев арадай сүүдэй шиидхэбэреэр гурбан үхибүүдээ тэжээхын тулада олоһон салин хүлһэнэйнгөө 50 процентые түлэжэ байха гэгдэһэн байгаа.

Тэрэ хадаа 1957 оной майн 30-һаа 1958 оной ноябриин 1 хүрэтэр Зэдын аймагай Ленинэй, Кировэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Ториин аймагай «Улаан Тори» колхозуудтай хэлсээ хэжэ, хүлһөөр хүдэлһэн байгаа. Тиихэдээ 28000 түхэриг олоһон байха юм. Тэрэнһээнь 14000 түхэриг алимент түлэгдэхэ зэргэтэй байгаа. Гэзд 4079 түхэриг арайхан нэхэгдэжэ, урданайнь хоёр һамгадта эльгээгдэһэн байна. Гэбэшье үшөө арба гара мянган түхэриг үритэй үлөө.

Түрүүшынь һамган Васильева, Карташова гэгшэд алиментыень саг соонь түлүүлхын тулада сүүд болон прокуратурада нэгэтэ бэшэ хандаһан байха юм.

Харин Васильев алимент түлэхынгөө орондо саг үргэлжэ архидажа, олоһон мүнгэеэ хара уһанай хойноһоо хооһорторoo тоншордог байгаа. Мүн хүдэлмэрилһэн газараа урилһан тухайгаа сүүдэй шиидхэбэри дүүргэгшэдтэ мэдээсэдэггүй, алиментээ даруулха тухай колхозуудай бухгалтернуудта дуулгадаггүй байба.

Алимент түлэлгэһөө бэеэ зайсуулһанайнгаа түлөө хоёр жэлээр сүлөөгөө хаһагдажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр, тэрээнһээ ямаршье тобшолол хээгүй, хуушанайнгаа хэбээр хуулиин харюусалгаһаа бэеэ зайсуулаад ябаһан байна.

Зэдын аймагай арадай сүүд алимент түлэлгэһөө бэеэ зайсуулаад ябаһанайнь түлөө тэрэниие хоёр жэлэй болзороор түрмэдэ хааха гэжэ шиидхэбэ.

М. Пахаева, Зэдын аймагай арадай судья.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Баруун Берлиндэ атомна зэбсэг байлгахые эндэхи хүн зон эрид шууд буруушаана. Тиргантенэй Арминиусштрассе гэжэ үйлсэдэ «Һэргылэлгын харуул» табигдаа. Атомна зэбсэгтэ эсэргүүсэн эрэлхэг ябуулга хэгшэдые хүнүүд һайшааһан байна. Харуулда байгшад арестовалагдажа, полициин участогто тушаагдаһан юм. **Зураг дээрэ:** Тиргантенэй дэлгүүр дээрэ. «Атомна зэбсэгһээ һэргылхэ зорилготойгоор табигдаһан харуул».

ТАСС-эй фотохронико.

Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй пленум

ТИРАНА, февралиин 19. (ТАСС). Албаниин Ажалай партиин Центральна Комитедэй үргэн пленум 1959 оной февралиин 18-да болоо гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Пленумдэ АПТ-гэй районно комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнууд хабаадалсаа. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съезддэ хабаадаһан Албаниин Ажалай партиин делегациин ажал-ябуулга тухай, тэрэшэлэн Германиин Демократическа Республикада, Чехословакиин Республикада ошоод ерэһэн Албаниин Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин ажал-ябуулга тухай АПТ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжын элидхэлые пленум шагнаад, һайшаагаа.

Чехословакиин Национальна суглаанай сесси

ПРАГА, февралиин 19. (ТАСС). Чехословакиин Национальна суглаанай 30-дахи сесси Прагада мүнөөдэр нээгдэбэ.

Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Зденек Фирлингер сессиие нээгээ. Сесси 1959 оной гүрэнэй бюджедэй проектые, правительствын хуулиин элдэб проектнүүдые зүбшэн хэлсэхэ, Национальна суглаанай президиумые һунгаха, Национальна суглаанай комиссинуудай гэшүүдые нэмэжэ һунгаха байна.

Будапештдэ советскэ фильмнүүдэй фестиваль эхилээ

БУДАПЕШТ, февралиин 19. (ТАСС). Венгеро-советскэ хани барисаанай һарын эндэ эхилһэнтэй дашарамдуулагдан, советскэ фильмнүүдэй фестиваль нээлгын баярай ёһолол энэ үдэшэ болоо. Фестивалиин нээгдэхэдэ «Намда хүндэтэй хүн» гэһэн фильм харуулагдаа. Тэрэниие хүн зон ехээр һонирхоһон байна.

Фестиваль мартын 11 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Энэ үе соо Венгриин кинотеатрнуудай экранууд дээрэ «Идиот», «Голубая стрела», «Хун шубуута нуур», «Капитанай басаган» болон бусад фильмнүүд харуулагдаха байна.

Японд байдаг кореецүүдэй нэгэдэлэй мэдүүлгэ

ТОКИО, февралиин 19. (ТАСС). Японд байдаг кореецүүдэй бүгэдэ ниитын нэгэдэлэй хүтэлбэри мүнөөдэр мэдүүлгэ толилоо. Японд байдаг кореецүүдые нютагынь бусааха, түрэл ороноо бусахые хүсэжэ байһан кореецүүдэй эрмэлзэлгые шадаал һаа ойрын саг соо дүүргэхэ хэрэгтэ Японой правительствын үнэн сэхээр, анхаралтайгаар хандаха тухай энэ мэдүүлгэ соо эрилтэ хэгдэһэн байна.

КНДР-тэ бусахые хүсэһэн хүнүүдтэ Японой ниитын аюулгүйе сахиха хэрэгүүдые эрхилдэг мүрдэлгын управлениин болон полициин органуудай зүгһөө баалалта хэгдэдэг байһанда мэдүүлгэ соо тусгаар анхарал хандуулагдана. Тиихэтэй хамта мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: кореецүүдэй Японһоо КНДР-тэ бусахыень һаатуулхын тулада лисынманайхидай агентнүүд элдэб эсээр занаха, айлгаха ябадал гаргана. Тиихэдэнь Японой засагай газарай зүгһөө ямаршье хэмжээн абтанагүй. Кореецүүдые нютагынь бусааха тухай бүхы асуудалнууд имагтал кореецүүдэй нэгэдэлэй түлөөлэгшэдтэй зүбшэжэ шиидхэгдэхэ ёһотой, тиихэдэ Японой болон КНДР-эй Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмүүд хоорондоо сэхэ хэлсээ хэхэ зэргэтэй гэжэ кореецүүдэй бүгэдэ ниитын нэгэдэл эрилтэ хэнэ.

Кипр тухай асуудалаар конф...

Архиепископ Макариос Гре... правительствотай харилса... холбоотой байхаһаа арс...

ЛОНДОН, февралиин ... (ТАСС). Рейтер агентство ... мэдээсэнэ: Кипрын ерээдүй ... хэлсээ хэхын тулада Лон... ерээд байһан Грециин делега... абтаһан мэдээнэй ёһоор, Кипр ... дээрэхи грегүүдэй общинын ... бэрилэгшэ архиепископ Мака... хэлсээнэй үедэ Грециин прави... ственна делегацитай харилсаа ... боотой байхаһаа арсаһан ба...

Агентствын мэдээсэһэнэй ... Кипр тухай асуудалаар Анг... Турциин, Грециин гадаадын ... рэгүүдэй министрнүүд мүнөө... шэ хэлсээгээ үргэлжэлүүлэө.

НЬЮ-ЙОРК, февралиин ... (ТАСС). Кипрын ерээдүй ... асуудалаар Грециин правите... вын делегацитай харилсаа хо... той байхаһаа Макариосой арс... тайлбарилха зуураа, Амер... Ассошиэйтед Пресс агентс... Лондондохи корреспондент ... онсолон тэмдэглэбэ. Архиепис... иимэ шиидхэбэри Кипрын ер... тухай асуудалаар Лондондохи ... ференциие «урагшагүйдүүлжэ... лохо байна.

Кашмирай асуудалаар Холбоото Штадууд Паки... хоёрой нюуса үгэсөө х... байһан тухай Индиин га... иигэжэ бэшэнэ

ДЕЛИ, февралиин 19. (ТА...). Багдадска хэлсээнэй соведэй... сиин Карачида һаяхан боло... Пакистанай президент Айюб... Америкын дипломат Лой Ге... сонтой Кашмирай асуудалаар ... сээ хээ гэжэ «Дейли таймс» га... мэдээсэнэ.

Кашмирта доторой үймөөн ... ложо, Пакистанда хани ... хандадаг правительствын зас... гартаа абаад, Кашмирта ... рэгүүдээ оруулхыень Пак... ниие гуйгаа һаань, Пак... ниие дэмжэхээр США хэр ... байнаб гэжэ элирүүлхые Айюб ... хэлсээнэй үедэ оролдоо гээд ... бэшэнэ. СЕАТО-до хабаададаг ... нуудһаа, тэрэ тоодо США-һаа ... ехэ туһаламжа» абажа шадах... гэжэ Пакистанай правител... найдажа шадаха гээд Генде... Айюб-ханда хэлэһэн байна. П... танда США-гэй үгэһэн буу ... гые хэрэглэхыетнай США-гэй ... вительство зүбшөөнэ. Буу ... һомо хэрэгсэл бүри ехээр үгэх... хай асуудалай табигдаад ... һаань, тэрэниие США-гэй ... тельство бүтэхэ тээшэнь ха... үзэхэ гээд Гендерсон хэлэһэн ... на. Пакистанда США-гэй ... хүсэнүүдээр сэхэ туһалха ... асуудалай гараа һаань, ... үеын уласхоорондын оршон ба... да тааралдуулан тусгаар ши... дэхэ байна гэжэ Гендерсон ... Кашмирай асуудалаар США ... Пакистанай засагаархидай ... хэбэриһээ уламжалан, амери... хид Индиин хилэ дээрэ сэрэгэ... зануудые барижа эхилээ.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

„Алтан үлгы"[1])

Ямар нэгэн поэдэй поэтическэ нюур тухай хэлсэхэ гээ һаа, бусад поэдүүдэй зохёолһоо илгардаг тэрэнэй онсо өөрэ талые шэнжэн үзэдэг гээшэ рааб даа. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ тодорон гараһан поэдүүдэй тиимэ нюур шарайе тодорхойлхын тулада тобшоор дурдабал, иимэ байна гэбэл: Д. Жалсараев—патриотическа, гражданска лирикын утаһануудые дайран, далитай шүлэгүүдые найруулна, Ц. Бадмаев—орёо удхатай, богонихон бодолые хурса үгэнүүдээр хүрмэдэг нарин лирик болонхой, Ц. Жимбиев—бурядайнгаа талын үнэр охиие нягта формотой шүлэгэй мүрнүүдээр дамжуулхые эрмэлзэнэ, Николай Дамдинов—эршэ, далайса ехэтэй, хурса сасуулгануудые табсанта мүрнүүд соогуураа үлхэнэ. Харин зүрхэнэй гүн соо байдаг һудаһануудые хүдэлгэдэг, талын булагтал һэрюун, зөөлэн хэлэтэй үшөө нэгэ поэт бии юм. Энэ хадаа Чимит-Рыгзен Намжилов болоно. Һаяхан гараад, типографиин шэрэ будагай үнэрөөр анхилһан шэнэ номой гартаа ороходонь, поэзи сэгнэдэг хүнэй ямаршье бэлэгһээ үлүүдэ бододогынь ойлгосотой ха юм.

Тиимэһээ хүхэ гадартай, «Алтан үлгы» гэһэн гаршагтай Чимит-Рыгзен Намжиловай шүлэгүүдэй шэнэ суглуулбариин хуудаһануудые ираха бүридөө тэрэнэй тон уян зөөлэн, нугалбарита хэлые һонирхон, ёһотой поэзиин дуһалнуудые хомхойгоор һорон, һүүлшынь хуудаһа хаагаад байхадаа, яагаашье богонихон байшаба гээшэб даа гэһэн мэдэрэл түрэнэ.

Нэн түрүүн тематикын талаһаа хараад үзэе. Энэ бишыхан ном сооһоо Улаан талмай, Ленинскэ хаданууд дээрэхи эрдэмэй ордон уряална, һүүлээрнь Агын талаар урдадаг «Онон голой ташуурхан», Жэбхээһэнэй горхон һэрюун амяар һэбшээлэн мэлмэрнэ. Эхын зүрхэндэ зорюулагдаһан, яхад хани нүхэртөө хандаһан мүрнүүд, Галуута, Ярууна нуурнуудай домогууд эндэ зэргэлнэ. Багахан үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүдэй хажуугаар, «дээгүүр тушаалда дашуурһан баабгай» тухай баснишье бии. Агуу ехэ Ильичын образдо, тэрээнтэй холбоотой, олохон поэдүүдэй дурые татаһан шэргэдэггүй мүнхэ булаг шэнги темэдэ хандана. Энэнь бүришье һайшаалтай. Тиимэһээ тус суглуулбари тухай хөөрэлдөөгөө тэдэ шүлэгүүдһээ эхилхэдэ таарамжатай ха.

Ленинэй образые зүбөөр, тодоор бурят поэзидэ хэншье харуулаагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ильичтэ хандаһан магтаал гү, али юрөөл бэшэжэрхёод, олонхи манай поэдүүдэй уялгаяа дүүргэһэн дээрэ тоолодогынь гэмшэлтэй байгаа. Тэрэнэй ёһотойл хүн байһые, зөөлэн даруу, жиирэй абари зангые харуулһан зохёолой олондо хэрэгтэйнь ойлгосотой. Энэ талаһаань абабал, «Агуу ехэ жэшээ» гэжэ Ч-Р. Намжиловай шүлэг Ильичын образ харуулалгын онсо бэшэшье һаа, һайн жэшээ гэжэ боломоор һанагдана. «Разлив нуурай эрьедэ» гэһэн шүлэг мүн лэ тиимэрхүү һэдэлгэ болоно. Түрүүшын шүлэг соо Ильич тон юрын замаар, коммунистическэ Субботнигто хүдэлмэришэдтэй хамта ябалсана, харин хоёрдохи шүлэгтэнь Разлив нуурай эрьедэ юрын хүнэй нэрээр үбһэшэн болоод, суута үдэрнүүдэй сууряа ойртуулан, ниидэхээ байһан бүргэдтэл зураглагдана. Тэдэ юрын хүнүүдэй образтой холбон, Ильичын образые дамжуулһан ушар поэдэй гаргаһан һайшаама үүсхэл, амжалта болоно.

Ленинэй образые дүүрэнээр харуулхын тула, «Ленинһээ ерэһэн бэшэг» гэжэ поэмынгээ хэдэн бүлэгүүдые энэ ном соогоо зорюута оруулаа гэжэ тухайлнабди.

...Заахан бэшэгэйнь
үзэг бүхэн жэрылдээд,
Жагсаалда гараһан
мянга түмэн сэрэгшүүдэй
Жадын үзүүрнүүд мэтээр
хурсадан аржына,
Жаргал олохо
тэмсэлэй харгы заана.

Эдэ хурса, багтааса ехэтэй мүрнүүд Ильичын бэшэгэй удхые ямар дүүрэнээр харуулнаб! Магадгүй тэрэ «Разлив нуурай эрьедэ» һууха даа, энэ бэшэг бэшээ аалам? Али үшөө ондоо тээ гү, теэд ямар илгаатайб, жэгүүртэ үгэнүүд хатуу сагуудай, тэмсэлнүүдэй хуяг зэбсэг болодог ха юм.

Энэ поэмын зарим бүлэгүүд хоорондоо нэгэ бага холбоогүй гэжэ һанамаар. Гэбэшье юрэнхыдөө гэмгүй, һонирхолтой байһаниинь арсашагүй.

Суглуулбарида ороһон бусад шүлэгүүдые харахадамнай «Жэбхээһэнэй горхон» гэжэ гүнзэгы удхатай, хурса рифмэтэй, хэб маягаараа зохидхон шүлэг анхарал хандуулна. Энэ шүлэгые хайрата эжынгээ дурасхаалда зорюуланхай. Тэршээ нариихан горхоной эрьеэр үглөөнэй шүүдэрэй аминда хайруулан, бишыхан хүбүүнэй нюсэгэн хүлөөрөө гүйдэгтэ, «эжынгээ хүхэнэй дээжэһээ» ууһандал аршаанта горхонһоо гудамхин балгадагта этигэнгүй байхаар бэшэл! Ямар холын далайса түгэсхэлэйнь мүрнүүд соо харагданаб!

Гадаада далайн гүнзэгые
Гансахан дуһалаар нэмээбэшье,
Гэрэй шэнээн онгосые
Гэдэргэ урууһь һэжэлсэнэш.

Поэдэй зөөлэн, нарин лирик байһаниинь эндэ эли тодоор харагдана.

Алишье талаараа өө мөөгүй «Алтан үлгы», «Ехэ Ярууна» «Кяхтын музей соо» гэхэ мэтэ шүлэгүүд энэ номыень шэмэглэнэ гэжэ тэмдэглэе. Харин поэдэй эгээл эрхим, бүхы зүрхэнэйнь гүн сооһоо бурьялан гараһан «Эхын зүрхэн» гэжэ шүлэг дабтагдашагүй шэнгеэр һанагдана.

Эсэхэ зобохые
Элбэгээр үзэһэн
Эхын зүрхэн
Энэ дэлхэйн
Хүрьһэн дээрэ
Шамһаа зөөлэхэн
Элшэтэ дулаан
Энэрхы
юумэ үгы һэн.
Эрын ёһоор
бодолгото болон
үгылнэм.

Ямар хүсэтэй, жэгүүртэй үгэнүүд бэ!

Дутуунууд тухайдань хэлэбэл иимэ. Шүлэгүүдэйнь ямаршье ёһо гуримгүйгөөр, һубарюулагдан номдо оруулагдаһан тухайда хэдэн үгэ хэлэе. «Агуу ехэ жэшээ», «Баатарлиг орон» гэжэ хоёр һайн шүлэгэй хоорондо «Үбшэн шүдэн» гэжэ шашаг шүлэгэй хабшуулдаһаниинь гайхалтай. Али алдуу болоо гү? Саашадаашье иимэ ушарнууд дайралдана. Номойнь эхинһээ адаг хүрэтэр уншажа, нэгэ бүхэли болгон хаража үзэхэдэ, энэ мэтэ дутагдал һаад хэнэ.

Үшөө «Сэндэмэ», «Суглаан» гэхэ мэтэ үнинэй мэдээжэ болоһоншье һаа, дундуурхан шүлэгүүд энэ зохид суглуулбари соо урдахи номуудһаа нүүжэ ерэһэниинь гэмшэлтэй. Урдань бэшэгдэһэн, энээнһээ һайн шүлэгүүд авторай, мүн редакторай хараада абтангүй үлэшоо гээшэ ха. Жэшээлхэдэ, «Адуу маналга» гэһэн шүлэгөө авторай бүхы ном бүхэн соогоо оруулаашье һаань, баясажа уншамаар.

Энэ ном соонь муу шүлэгүүд үсөөншье һаа, биил байна. Шурган ороһон тэдэ һулахан шүлэгүүд тушаа «нюдэ балай, шэхэ дүлии» үнгэржэ болошогүй.

«Малаадай» гээшэнь юун бэ? Эшэгэн гү, хурьган гү, али тугал юм гү? Бү мэдэе. Авторай юун тухай хэлэхээ хүсэһэниинь мэдэгдэнэгүй. Харин:

Зохолоод байна гү?
Тэндэхэнэшни
Зорюута юумэдэл
Түбхыхэдэнэ,—

гэһэн ойлгогдосогүй, бүдэхи бадагаар шүлэгөө түгэсхэжэрхинэ. Багашуулда зорюулагдаһан шүлэг ха... илангаяа эли тодоор бэшэхэ ... хала байгаа гэжэ һанамаар. Б... иимэрхүү «Унаган», «Унай» ... барай зураг» гэхэ мэтэ богон... нууд (юрэл хараһан юумэеэ ... һаань, зураглан этюд гэхэдэ ... ломоор) шүлэгүүд бүхы дээрэ... ришье һула гэжэ һанаг... «Унай» гэжэ шүлэгыень абаад

Зунай бүрхэг үдэшэлэн
Зуһалан дээрэ бүгшэм.
Зуудаг нохойһоо доро
Зууралдана боргооһод.
Эдээниие дараха хүсэн
Эритэй хурса бэшэл
Һалхинай дээдэ тээ ууян
Һайхан үнэртэй унай.

Эндэ ямаршье рифмэ үгы, ... сал рифмын оро хааһан, ду... саараа түһөөгүй үгэнүүд таба... хай. Һүүлшын бадагай һүүл... ёр мүр «үндэр, набтар» бол... Үндэр набтар таараагүй гэжэ... соошье дурдагдадаг бээз. Энэ ... жэжэ алдуунууд бусадшье ... гүүд соонь дайралдана.

Юрэнхы дээрэнь тобшоло... гээ харахада, энэ ном уншаг... һайн бэлэг болохо байһаниинь ... жаггүй.

Ёһотой поэзиин дуһалнууд ... зөөлэн, баян дэлгэр бурят хэл... хид тааруу формо, гүнзэгы ... нууд энэ номые шэмэглэнэ. ... шадта энэ ном һайшаан дура... шүлэгшэдтэ поэдэй хандаһан ... дашье хамаатай рааб даа) ... үгэнүүдые эндэ һануулхам:

Олондо хэрэггүй зохёол
бэш...
Ондоогоор
хоолойгоо тэжээбэл...

А. ЖАМБАЛДОРЖ...

1) Ч-Р. Намжилов. Алтан үлгы, Бурядай номой хэблэл. 1958 он.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни—34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-1... культуры и быта—24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00969. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № ...